

ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

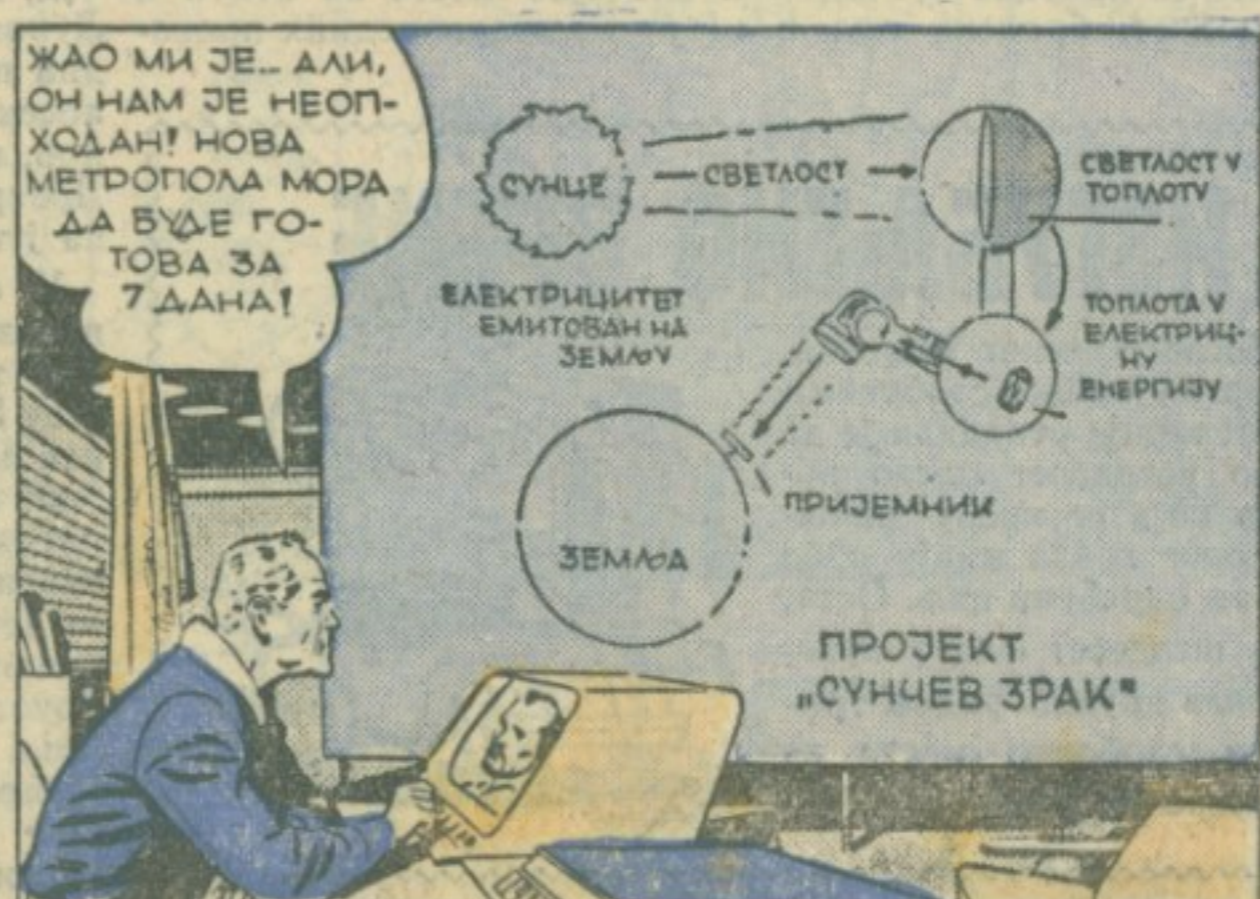

Година XXVIII
БРОЈ 786
21. јануар 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

ПУСТИЊСКА ОПЕРАЦИЈА "ВЕРТРАМ"
ПРОНАЛАЗАЧ ТРОЈЕ И АТЛАНТИДА
НАДАХНУЋЕ У СНУ
ПОТЕЗ ПЕРА КОЈИ ВРЕДИ ВЛАГА
КАЊОНИ ЈУГОСЛАВИЈЕ
КАЛЕИДОСКОП ЧИЊЕНИЦА,
ДОГАЂАЈА, ПОЈАВА

ШАХ
АНЕГДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

КРОЗ ВЕКОВЕ

Пре сто година

У Јануару месецу 1867. године листови у свету донели су „на ползу и увеселеније“ својих читалаца између осталих вести и ове:

МОСКВА. Међу најзанимљивије грађевинске успехе последњих деценија спада мост на железничкој прузи Москва-Рязан. Дугачак је 1.925 енглеских стопа (око 587 метара) и један је од најдужих мостова на европским железничким пругама.

КУРСК. Пре две седмице у град су довели и сад уз улазницу од четврт рубље приказују фоку уловљену у Средоземном мору, коју њен господар назива морским тигром. Ова водена животиња веома је занимљива како по својој величини (велика је

као свиња) и тежини, тако и по дресури досад невиђеној код ове врсте животиња. Наш морски тигар има изражајне и проицијиве очи. Кад моли за храну фока, стојећи на репу, љуби свог господара и као да признаје његову родитељску власт над собом обраћа му се речима: тата и мама.

РИМ. У позоришту „Арђентина“ постављен је балет „Грофица Егмонт“ у којем има сцена где се млада девојка опрашта са својим верником и грли га. Цензор је на проби изјавио да забрањује скандал такве врсте. Међутим, балерина Салвиони га није послушала због чега је била ухапшена. Публика се разишла не видећи крај представе. Најзанимљивије је то што у балету и верника игра жена одевена у мушко одело и у томе се не може преварити чак ни онај ко не прочита програм представе. Али, папска влада не дозвољава ни женама да се љубе пред публиком. Су традан увече жандарми су довели балерину Салвиони у позориште, али овог пута она никог није загрлила.

Кроз нашу
земљу

САНСКИ МОСТ

У северозападној Босни, у питомој и зеленој долини реке Саве, лежи мало место Сански Мост. Градић се простире с леве и десне стране бистре реке на надморској висини од 160 метара. Делови града с обе стране реке повезани су новим бетонским мостом.

Сански Мост је место са око 5.000 становника и познато је по страдањима становништва у току другог светског рата. Северозападна Босна са легендарном Козаром и Грмечом била је поприште најтежих борби у току НОБ. Из Санског Моста пошло је у редове партизана много људи. У самом насељу непријатељ је извршио зверске покоље становништва. Висока стабла дрвећа на којима је непријатељ у мају 1941. године вешао родољубе овог краја очувана су и до данас. У двема гробницама крај Санског Моста сахрањено је преко 5.500 мучки убијених људи из овог краја.

Сански Мост је ослобођен октобра 1943. године, а већ 31. јуна и 1. јула 1944. године био је град домаћин другог заседања ЗАВНОБИХ-а.

Сански Мост лежи у богатом пољопривредно-вођарском крају. Пре рата је био насеље сеоског карактера: највећи број становника бавио се земљорадњом, а мањи занатством. Индустрије није било. После рата Сански Мост је знатно изменио свој лик. У његовој непосредној близини подигну-

САНСКИ МОСТ

та је модерно опремљена пи- лана и основано предузеће за одгој и искоришћавање шума. Дрвна индустрија Санског Моста налази богат извор сировина у шумском богатству Грмеча и околних планина. На тржиште се пробила произво- дећи паркет, бродски под и

панел-плоче. У Санском Мо- сту се такође развила и про- изводња креча, цигала и цре- па, а у последње време и про- изводња бетонских цеви за ка- нализацију. Захваљујући око- лини богатој пољопривредним производима Сански Мост је и значајно место за откуп и извоз пољопривредних произ-

вода. У граду су изграђени силоси и млекара. Град је до- био неколико вишеспратница, нове продавнице и друге об- јекте. Поред осмогодишње школе постоји и гимназија.

Сански Мост је повезан са Босанским Петровцем, Кључем, Босанском Крупом, Бања Луком и Приједором. Кроз гра- дић пролази пруга узаног ко- лосека која повезује Прије- дор, на северу, са Српцима, Дрваром и Личком Калдрмом, на југу.

У околини Санског Моста налази се неколико занимљи- вих туристичких објеката. У селу Илици постоје извори то- пле минералне воде. Од дав- ниња народ овог краја на при- митиван начин користи ове то- пле изворе сумпоровите воде за лечење разних болести. За нимљиве су и пешине Дабар и Хрустовача, као и остаци утвр- бења званог Камен град, са- грађеног још у четрнаестом веку. Међутим, туризам овде још није довољно развијен.

ИЗГУБЉЕНО ВРЕМЕ

После обимног истражи- вања њујоршка саобраћај- на полиција утврдила је да само четрдесет одсто возила која се крећу улица- ма овог града имају пред собом одређени циљ. Оста- лих шездесет одсто ауто- мобила кружи градом тра- жећи слободно место за паркирање.

АНЕГДОТЕ

РАСИПАЊЕ НА ШКОТСКИ НАЧИН

Неки Шкотланђанин који је купио барометар објашња- ва зашто је то учинио.
— Па купио сам га да знам када ће падати киша.
— Баш си расипник, а чему ти онда служи реуматизам?

ОНИ ЋЕ ДУЖЕ ЖИВЕТИ...

Један хирург посети сликара Делакроа и гледајући његове слике рече:
— Створови на вашим сликама с анатомског гледишта немају никаквих услова да живе.
Делакроа се насмеши и рече:
— Можда, драги докторе, али ће ипак ти створови дуже живети од вас.

НЕ ВОЛИ ДОПИСИВАЊЕ

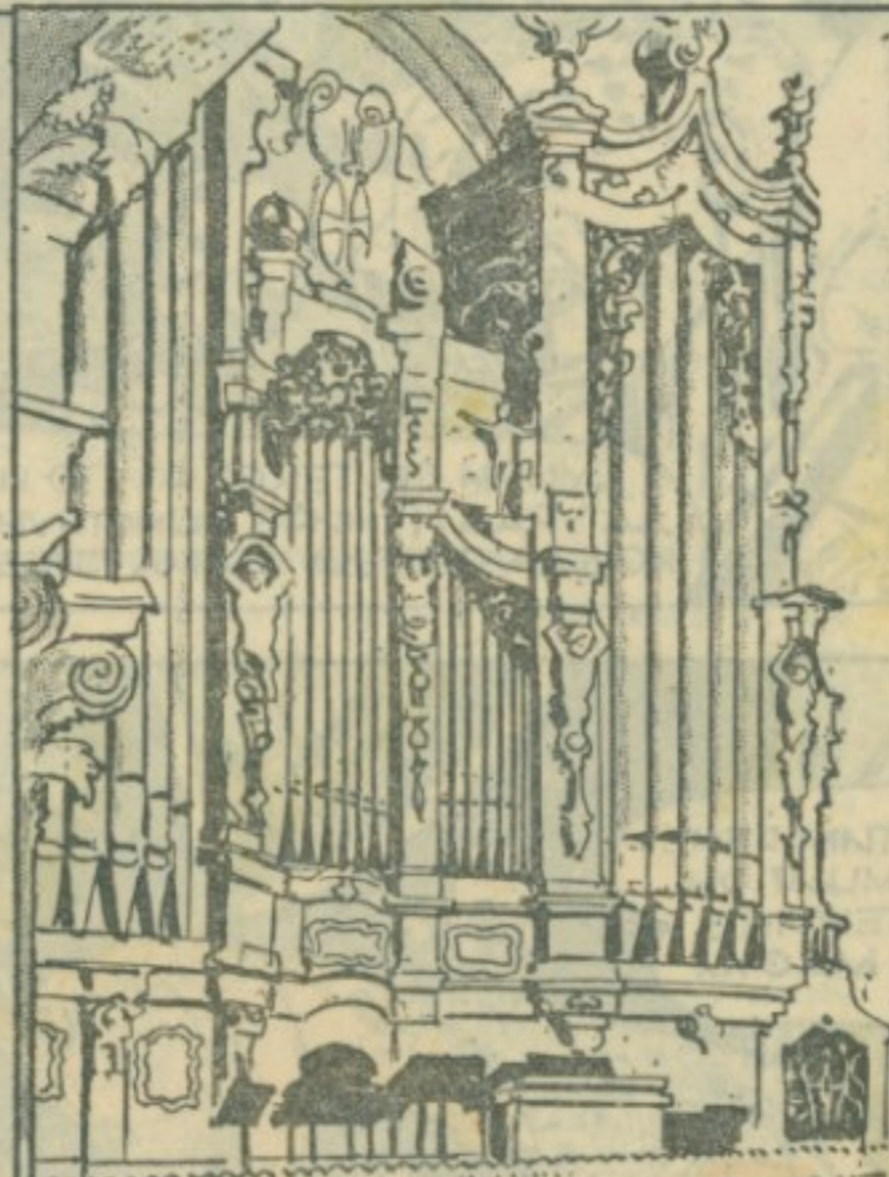
Марк Твен био је веома лен када је требало да напише писмо. То су знали сви његови пријатељи, али су сматрали да би ипак понекад требало да се јави.
Једнога дана Твен добије писмо од пријатеља Брета Харта. У коверти је био табак чисте хартије и марка. При- јатељ га је тиме подсетио да он само треба да напише неку реч. Не прође дуго времена и Харт доби обичну поштанку дописницу од Твена. На њој је писало:
— Хартију и марку сам примио. Молим те пошаљи и коверат. Твој Марк.

Ripley's — Веровали или не!

НАЈСКУПЉИ ЛЕК У ИСТОРИЈИ

КАДА ЈЕ ЈЕДНОМ ГХИЈАТ-УД-ДИН /1448-1528/ РАЦА ОД МАЛВЕ/ИНДИЈА/ БИО БОЛЕСТАН, ЊЕГОВ ЛЕКАР ДАО МУ ЈЕ ДА ИСПИЈЕ ЛЕКОВИТИ НАПИТАК СКУПАН ОД 300 ОАСТОДАКА КОЈИ ЈЕ СТАЈАО ОКО 40.000.000 ДИНАРА. АЛИ ЈЕ РАЦА, КОЈИ ЈЕ БИО ЗАДРТИ ТРЕЗВЕЊАК, ПРОДУО НАПИ- ТАК КАД ЈЕ ЧУО ДА У ЊЕМУ ИМА 3,5 ГРАМА ОРАШНИКА КОЈИ СЕ У ИНДИЈИ УПОТРЕБ- ЉАВА ЗА ПОБОЉШАЊЕ УКУСА ВИНА

ОПРОМНЕ ОРГУЉЕ

У ЦРКВИ У СВЕТОМ ФЛОРИЈАНУ /АУСТРИЈА/ СЛУЖЕ КАО СПО- МЕНИК КОМПОЗИТОРУ АНТО- НУ БРУКНЕРУ КОЈИ ЈЕ ПОЧЕО КАРИЈЕРУ МУЗИКАРА КАО ЦРКВЕ- НИ ОРГУЉАШ НА ОВИМ ОРГУЉАМА ИСПОД КОЈИХ ЈЕ КАСНИЈЕ И САХРА- ЊЕН

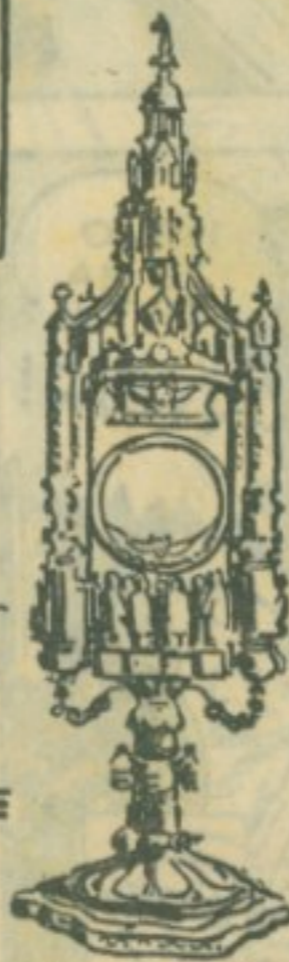
ЗЛАТНА ШКРОПИО- НИЦА

КОЈА СЕ ЧУВА У МУЗЕЈУ УМЕТНИК- КИХ СТАРИНА У ЛИ- САБОНУ /ПОРТУГАЛ/ НАЧИЊЕНА ЈЕ ОД ПРАЗОГ ЗЛАТА КОЈЕ ЈЕ ВАСКО ДЕ ГАМА ДОНЕО ИЗ ИНДИЈЕ 1498. ГОДИНЕ

СОПСТВЕНИ ТЕЛОХРАНИТЕЉ

ШКОТСКОГ КРАЉА АЛЕКСАНДРА I /1078-1124/ ЗВАНОГ „СВИРЕПИ“ НАПАЛО ЈЕ ЈЕДНЕ НОКИ У ЊЕГОВОЈ СОБИ ЗА СПА- ВАЊЕ 6 ТЕШКО НАОРУЖАНИХ УБИЦА — КРАЉ СЕ ТРГАО ИЗ ДУБОКОГ СНА, ЗГРАБИО МАЧ И УБИО СВУ ШЕСТОРИЦУ!

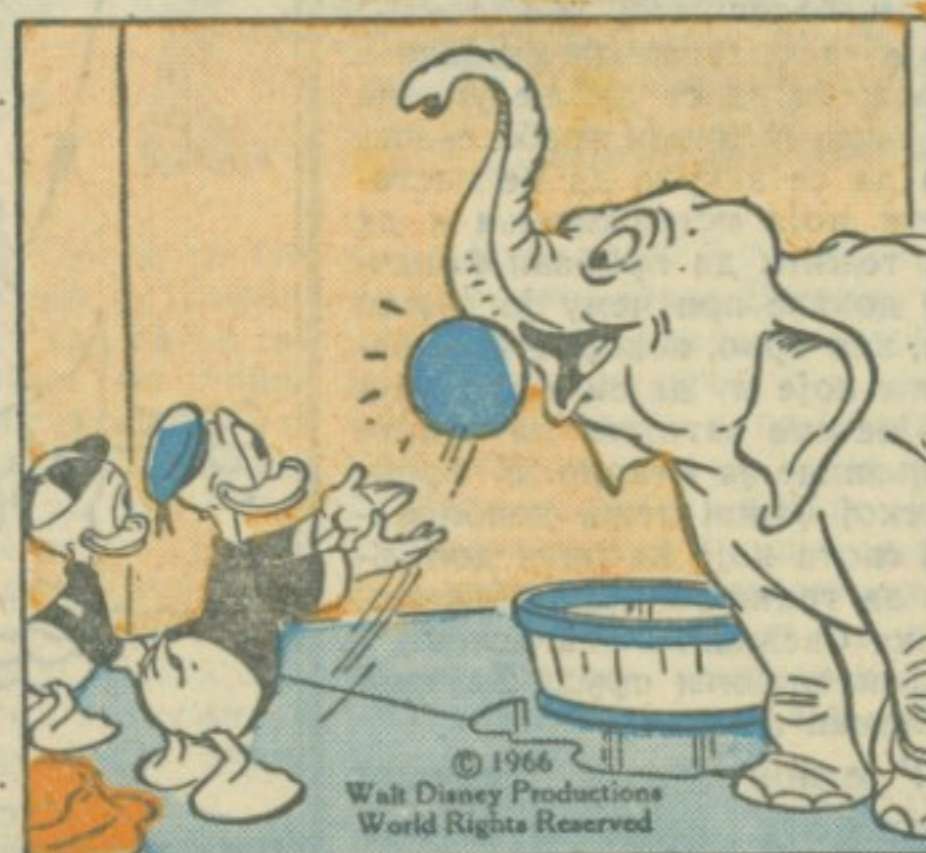

РИБА СА СВЕТИЊКАМА

РИБА HEMIGRAMMUS OCELLIFER ИМА ЦРВЕНЕ ОЧИ КО- ЈЕ ОДБИЈАЈУ СВЕЛОСТ И НА РЕПУ МРЉУ ВАХАР НЕ БОЈЕ КОЈА СЛУЖИ КАО МАЧТЕ ОКО"

WALT
Disney
**ПАЈА
ПАТАК**

СПОРТ

ПРЕЦИ ФУДБАЛА

Сваки љубитељ фудбала кога упитате колико је овај спорт стар рећи ће вам да је ова игра ушла у свој други век. Недавно је у целом свету широко забележе на стогодишњица енглеског фудбала, који се сматра најстаријим на свету. Међутим,

сведочанства о тим древним играма толико су непотпуна и оскудна да практично не постоји могућност да се утврди којој би се земљи дао „фудбалски приоритет“. Још је теже утврдити правила којих су се придржавали праоци данашњих фудбалера.

ње Кореје игра лоптом ногама била позната пре више од хиљаду година.

До савременика је дошло понешто од основних правила древнокорејског фудбала. Постојале су две врсте игре. Једна од њих је у основи била слична данашњем фудбалу. Играчи подељени у две екипе настојали су као и данас да постигну што више голова. Али, стативе још нису постојале. Лопта је требало само да пређе нешто налик на данашњу аут-линију.

Друга игра је била нека врста ножне одбојке. Играчи две противничке екипе настојали су да ногама пребаце лопту преко мреже високо затегнуте између два стуба. Сматрало се да је „гол“ правилно постигнут када би лопта прелетела преко мреже не дотаквши је.

Прве „фудбалске репортаже“ могу се наћи у класичној корејској литератури, у књизи „Самгуксаги“ („Историја три краљевства“). То је период који одговара првим вековима наше ере. Главни јунаци овог дела су Ким Чуњ Чу, члан краљевске породице Сила, познати дипломата и државник који је одиграо зна-

чајну улогу у уједињењу Три краљевства и Ким Ју Син, генерал и добар политичар који је учествовао у извршењу истих историјских задатака као и Ким Чуњ Чу. Е па ова два Кима, који су се у младим годинама дружили, са заносом су играли фудбал.

У књизи се описује епизода када су младићи „терали“ лопту у дворшту куће Ким Ју Сина. „Сурет је био прекинут из техничких разлога. Ју Син, настојећи да одузме лопту Чуњ Чуу, случајно је стао на шкот његовог одећа и поцепао га. Сестра Ју Сина, која је наступила у улози гледаоца, морала је да узме иглу и конач и да се позабави домаћим послом“. Вероватно да је девојка била на висини задатка, јер је Чуњ Чу касније узео за жену. Али ово већ нема директне везе са фудбалом...

А ево и неколико редака које је написао истањнути корејски песник XII века Љу Гју Бо:

„Ударац по јако набијевој лопти
И она лети далеко
Гомима прати лопту
И трчи за њом“.

то је тачно само уколико се мисли на савремени фудбал чија правила и особине нису претрпели битне промене за последњих сто година. Историјари, међутим, налазе сведочанства да су људи „ударали лопту ногом“ још пре много векова. Трагови су нађени у многим земљама. На жалост

Успех репрезентације НР Северне Кореје на последњем светском првенству натерао је многе угледне стручњаке за ову игру да ревидирају своје погледе на азијски фудбал. А у светлу тог успеха нарочито су интересантни историјски подаци који говоре о томе да је на територији данаш-

Уређује: Паја Патак

Ква
Ква

Спрема се...

Мала Цица добила брата па га радознано посматра и каже мами:

— Мама — види се добро да је дечко. Већ стеже песнице да би могао да се бије кад порасте.

Узон круг

— Ујка Пајо, данас је у николи родитељски састанак — саопштава Раја. — Али да знаш, то ће бити састанак у најужем кругу.

— У најужем кругу? Како то треба да схватим, Рајо?

— Знаш, на састанку ћете бити само ти и учитељ.

Створ тренинга

За време ручка тета Пата се прекорним гласом обраћа Раји:

— Како само можеш да говориш с пуним устима?

— Зашто да не, то је једноставно само ствар тренинга.

Аутосугестија

Лекар покушава да на Попају примени метод аутосугестије и препоручује му:

— Кажите три пута: „Ја сам здрав“ и осетићете да сте здрави.

Попај је савесно изговорио три пута ту реченицу и стварно је осетио да му је боље.

— Дугујете ми 2.000 динара — рече му лекар после тога.

— Кажите три пута: „Хонорар ми је плаћен“ — одговори му Попај напуштајући ординацију.

Увек оптуелно

— Гајо — где су моје новине? — пита ујка Паја свој гестрића.

— У фрижидеру.

— Шта опет изводиш — лут се Паја.

— Ништа не изводиш. Зар ти увек кад читаш новине не кажеш: „Е, баш би ове цене могле мало да се замрзну“. Па, ето, хтео сам да те обрадујем.

Строх

— Кажи ми једну животињу које се боји лав? — пита учитељ малог Мишу.

— Лавица — одговори без размислања Микијев сестрић.

СПОР ДУГ .000 ГОДИНА

ПРОНАЛАЗАЧ ТРОЈЕ И АТЛАНТИДА

Двадесетог октобра 1912. године у америчком листу „Њујорк америкен“ појавио се сензационални чланак с потписом доктора Паула Шлимана.

Презиме аутора било је веома добро познато: њега је носио и најистакнутији археолог прошлог века Хајрих Шлиман (1822—1890), човек који је нашао Троју. Док је Хајрих Шлиман био детскомеровске приче о тројанском рату сматране су чистим шитом; у њихову истинитост нико није веровао — сем деце. Прича се да је седмогодишњи Хајрих, када је први пут чуо за Троју и рат који се око ње водио, озбиљно изјавио: „Кад порастем наћи ћу Троју и Пријамово закопао благо“.

И када му се најзад осмехнула срећа, када је ископао старе палате Троје, њему се чинило да лутајући између њихових зидина — како је писао — разговара са јуначима Хомеровог епа.

Да ли се Хајрих Шлиман занимао за Атлантиду? Сачувано је његово писмо упућено једном од његових најближих сарадника из којег се види да је Шлиман разговарао с њим о томе и да је чак скупљао податке о легендар-

ној земљи. Али, да ли је намеравао и да се озбиљније посвети њеном тражењу — не би се могло рећи. Потребно је, међутим, приметити да је Хајрих Шлиман узео понекад да своје намере скрива као тајну чак и од својих најближих.

Аутор чланка био је, као што смо већ поменули, ујак Хајриха Шлимана. Чланак је изазвао огромно интересовање јер је садржавао сензационалне податке и обећавао даља открића. На жалост, до њих није дошло: аутор чланка погинуо је под тајанственим околностима у годинама првог светског рата. Треба ипак рећи да његов чланак, који доносимо с незнатним

скраћењима, већина научника сматра мистификацијом.

„Мој деда, доктор Хајрих Шлиман, неколико деаа пре смрти уручио је једном од својих најпријоритетних пријатеља запечаћен коверат на којем је писао: „Отворити га само ономе члану моје породице који се закупе да свој живот посвети овде указаним истраживањима“.

На један час пре но што ће умрети мој деда је замолио за оловку и хартију (Хајрих Шлиман је умро при пуној свести али је због парализе био лишен моћи говора) и написао је дрхтавом руком: „До пуна запечаћеном коверту. Тајна. Разбиј вазу с главом сове. Проучи њену садржину.

Она се тиче Атлантиде. Копај у источном делу храма у Сисусу и на пробулу у долини Хасуна. Важно. Наћи ћеш потврду моје теорије. Ноћ се приближава — збогом“.

Наредио је да се то писмо преда оном истом његовом пријатељу. Писма су била депонована у једној француској банци. После неколико година студирања у Русији, Немачкој и на Истоку одлучио сам да наставим рад свог великог деде. Године 1906. положио сам заклетву и распечатих писма. У коверти су се налазиле фотографије и разна документа. Први од њих је гласио:

„Онај ко отвори коверат мора се свечано заклету да ће наставити рад који сам ја оставио незавршен. Дошао сам до закључка да је Атлантида била не само пространо копно између Америке и западних обала Африке и Европе, већ и колеска читаве наше културе. О томе су се међу стручњацима водиле многе расправе. Једни сматрају да је предање о Атлантиди измишљено на основу фрагментарних прича о светском потоцу који се догодило неколико хиљада година пре Христовог рођења. Други то предање сматрају историјском чињеницом, али немају могућности да је докажу. У приложеним материјалима налазе се документи и белешке и сви докази које ја сматрам неопходним. Ко жели да се дубље упозна са овим питањем треба свечано да се закупе да ће наставити моја истраживања и да ће тежити да прибави коначне доказе при чему је дужан да, као прво, искористи чињенице које му дајем а као друго не сме зајати да сам те чињенице ја открио. У француској банци лежи депонована свота која ће бити довољна за трошкове истраживања. Нека Свенишњи благослови тај племенити труд Хајрих Шлиман“.

У једном другом ледном документу написано је следеће:

„За време ископавања на територији Троје у Хисарлику, 1873. године, када сам у другом слоју открио „Пријамову ризницу“ између осталих драгоцених предмета била је и бронзана ваза необичног облика. У њој су се налазиле глинене плочице, разни златни украси, новца и предмети од окамењених костију. На неким од тих предмета као и на самој вази био је натпис феничанским хијероглифима: „Од цара Хрониса у Атлантиди“.

Из трећег документа добио сам следеће податке:

„Године 1833. нашао сам у Лувру колекцију предмета из ископина у Тиуананку у Средњој Америци (у питању је вероватно грешка редакције јер Тиуананко лежи на језеру Титикака у Јужној Америци. Шлиман је вероватно написао Теотиуакан у Мексику, место познато по својим храмовима-пирамидама). Међу њима сам нашао глинене плочице истог облика и од истог материјала као и предмете од окамењених костију — исте онакве какве сам нашао у „Пријамовој ризници“. Подударност није могла бити случајна. Вазе из Средње Америке без натписа нису личиле на феничанске. Похитао сам да проверим своје феничанске вазе и уверио сам се да су натписи на њима нанесени стравом руком много касније. Постарао сам се да добијем сличне предмете из Тиуананкоа и подвргао сам их хемијском и микроскопском истраживању. Обе вазе, како америчка тако и тројанска, биле су израђене од исте глине потпуно другачије од глине из древне Фениције или из Средње Америке. Анализа металних предмета показала је да су начињени од легуре платине, алуминијума и бакра, легуре каква никад није нађена у древним ископинама и каква ни данас није позната. Значи, предмети од истог материјала и несумњиво из истог извора откривени су у две земље које су веома удаљене једна од друге. Натпис на предметима који су моје власништво јасно указује на тај извор: Атлантида!“

Заљубљен у авионе

Неколико пута су га о-помињали и позивали у полицију на разговор, али он се на те позиве није о-базирао. И тако су се по-следњег дана прошле го-дине два жандарма поја-вила у кући Пола Бода, власника гараже у Факен-бергу, у близини Калеа, и запленили му авион који је сам својим рукама на-правио. Пол Бод има сада 72 године а „луд је за авио-нима“ још од времена ка-да је човек први пут полетео ваздухом. Без пилот-ске дозволе летео је још пре првог светског рата. Године 1931. положио је пилотски испит, али није, као што захтевају пропи-

си, после три године про-дужио своју летачку доз-волу. Отада је летео као илгалац, спуштао се на травњаке и путеве — на аеродрому би му заплени-ли авион — и тиме изази-

ва, страх и панику међу својим суграђанима. Авион који је донедавно имао на-чинно је сам 1948. године од разних делова није га пријавио за технички пре-глед ништа га уписао у ре-гистар летелица. Ак, Пол Бод буде желео да и да-ље лети, мораће поново да полага пилотски испит и да прође кроз право муч-ни, лиште администрације.

сиже свог романа „Младић“. Тургењев је причао: „Непрестано се борим са својим јунацима; и у сну их чак видим“. Мотив за „Оца Сергија“ Лав Толстој је такође добио у сну. Идеје за своја дела „сањали“ су и Чехов и Мајаковски.

До наших дана сачувала се необична прича о познатом италијанском композитору и виолинисту Ђузепеу Тартинију, који се родио у Пирану а школовао у Копру. Тартини никако није могао да заврши једну своју сонату и најзад... у сну му се јавио ђаво и предложио да му покаже крај сонате ако му Тартини заузврат прода своју душу. Тартини је пристао. Тада је ђаво узео виолину, дограбио гудало и засвирао крај сонате који је лепотом превазишао све што се дотад чуло. Тартини се пробудио у неписивој екстази брзо узео свој инструмент и поновио мелодију коју му је ђаво одсвирао“.

Познати француски математичар Анри

ва Аристандар. Рекао му је: Сатира који игра треба узети као „са-Тир“, што у преводу значи „твој Тир“. Александар је пристао да се колеба и наредио је јуриш на Тир. Град је био заузет. А Аристандар је добио доживотну титулу „великог прорицатеља будућности“.

Ова легенда унета је и у „Онеирокритикон“, прву енциклопедију — сановник коју је у другом веку наше ере написао Грк Артемидор. Један примерак поновљеног издања овог најстаријег сановника, штампаног 1603. године, чува се у Лењиновој библиотеци у Москви заједно са десетинама сановника из 18. и 19. века. Сановници, те књиге малог формата чији су аутори рачунали на сујеверје, ограничености и малограђански укусу одређене читалачке публике, просто су преплавиле Европу.

За данашњег читаоца можда ће бити занимљиви наслови тих давно и с правом за-

а после тога — губитак части“ — то су неке од мудрости из сановника. Састављачи ових књига покушавали су да иду укорак с временом и развојем технике. Тако се у једном од њих може прочитати: „Микроскоп у коме посматрате инфузорије сањати значи — убрзо ћете у правој светлости однос ваших пријатеља према вашој личности дознати“.

Чиме су састављачи сановника привлачили наивне читаоце? Иако необразовани, они су као и сви добри трговци познавали психологију своје читалачке публике па су у већини снова „видели“ добро знамење. Без обзира шта човек сањао сановник му је обављао срећу, богатство, углед...

Готово трећину живота човек проведе у сну. Ноћу наилазе сновиђења. Неки људи чак имају способност да у стању сна компоњују музику, састављају стихове и налазе решења математичких задатака.

Руски књижевник Александар Грибоједов (1795—1829) сањао је једном „како у кругу пријатеља прича о плану комедије коју као да је он написао па им чак чита нека места из ње. Пробудивши се Грибоједов је дограбио оловку и отрчао у врт и те исте ноћи скицао план комедије „Невоља од памети“ и написао неколико сцена из првог чина. И Пушкину су у сну „долазили стихови“. У једном од својих снова Достоевски је видео

НАДАЖНУЋЕ У СНУ

Поенкаре (1854—1912), који је био члан четрдесет академија наука и научних друштва, написао је у својој књизи „Математичко стваралаштво: „Рађање идеја нарочито сам осећао у стању полусна; оне су ме посећивале изјутра и увече док сам лежао у постели“.

Човек се ни у сну не ослобађа потпуно онога што окупира његове мисли и машту у току дана. И зато песник сања стихове, музичар музику, а математичар — бројке.

Причама о сновима и њиховом скривеном значењу пуни су и старовековна митологија и средњовековне саге и легенде. Од памтивека људи су покушавали да открију значење снова.

Једном је, кажу легенде, за време дуге опсаде Тира Александар Македонски сањао да на његовом штиту игра један сатир. „Смисао“ тог сна сујеверном војсковођи објаснио је лукави и сналажљиви тумач сно-

борављених књига. „Јутарње времепроводење за чајем или у стиховима ново, пуно и веродостојно толковање снова по астрономији“, „Милион снова изабраних из сочиненија познатих египатских и индијских мудраца и астронома“, „Морфеј“, „Три хиљаде снова“, „Енциклопедијски лексикон сновиђења“ које је 66 година скупљао добри старац из улице...“

Састављачи сановника нису се задовољавали само тумачењем снова. Сви они, да би својим књигама остварили добру проћу али истовремено и благонаклоност власти, трудили су се не само да се не замере властодршцима, већ су најчешће, на најпримитивнији начин, заступали њихове идеје и мишљења.

„Цара или краља у сну видети — част велику постићи“ — говорили су сановници. „Библију читати предказује спокојно и разумно провођење времена“; „С политичким агитаторима (наравно револуционарним) у сну говорити значи добити непријатну вест,

ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У...

Кентакију. Ван себе од запрепаштења била је стјуардеса једног путничког авиона када ју је Мајкела Робинс замолила да јој донесе новине да би читањем скратила време. Мајкела има свега тридесет и четири месеца и сама чита, како је њена мајка објаснила стјуардеси, већ од свог четрнаестог месеца.

Блекпулу. Трогодишњу Цејн Бондел морали су хитно да превезу у болницу јер јој је живот био у опасности. Истовремено је и њена мачка љубимица морала бити однесена на ветеринарску клинику. Наиме, оне су заједно испиле једну боцу шерии, које су девојчица докопала када је једног дана остала сама у стану.

Вотфорду. 365 литара бесплатног пива испили су стални гости једне крчме која је урбанистичким планом била осуђена на рушење. И поред настојања гостију да крчму „очисте“ остало је још сто литара непопишеног пива, које је газда изручио у канализацију јер му се није исплатило преносење у нов локал.

Тексасу. Учитељ једне основне школе био је пријатно изненађен када му је дошла Мери Лестер и изјавила да је одлучила да најзад научи да чита и пише. Радост је била још већа када је на крају године могао да својој ученици изда сведочанство о успешно положеним испитима. Мери Лестер има — 104 године.

Лондону. Велико узбуђење и изненађење изазвала је једна велика провална крађа извршена у главном граду Енглеске. Провалници су из једне фабрике играчака однели пун камион лутака које говоре. Уместо да покушају да их продају испод руке, провалници су све лутке сместили у напуштен магацин и ту се с њима — играли.

Сомерсету. Шеснаестогодишњи Вилијем Вели пао је у транс док је посматрао једну телевизијску емисију у којој је наступио неки хипнотизер са својим вештинама. Ни чланови његове породице а ни породични лекар кога су позвали нису могли да га пробуде. Дечака је дошао к себи тек у болници после неколико часова.

Њујорку. Дрва за ложење камина толико су ретка у овом милионском граду чије готово све зграде имају централно грејање, да се продају као луксузан артикал у деликатесним радњама. Дрва се у таквим радњама не продају чак ни на килограм, већ на комад. Један комад дрвета у центру Њујорка стаје око 1.700 динара.

Саутемпону. Џон Фрамтон, спортски риболовац, имао је необичну срећу: из мутне реке Ичен извукао је — једног младог нилског крокодила. Истрага је показала да ниједан циркус ни зоолошки врт нису пријавили нестанак крокодила. Зоолози нису могли да утврде како је ова животиња из далеке Африке dospela у једну енглеску реку.

ДОГОДИЛО СЕ 1. ЈАНУАРА

...године 1504. португалски морепловци открили су необично леп залив за који су сматрали да је ушће реке у назвали га Јануарска река, односно на португалском Рио Де Жанеиро.

...године 1618. родио се у Севиљи познати шпански сликар Мурило.

...године 1634. отворена је у Паризу прва ботаничка башта.

...године 1677. одржана је у Паризу представа Расинове „Федре“.

...године 1880. почела је изградња Панамског канала.

...године 1925. главни град Норвешке Кристијанија добио је име Осло.

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ ДУЖНОСТ ДЕЦЕ

Солон је био један од седам грчких мудраца, који је донео законе Атине. А тим законима је било предвиђено да су синови дужни да обезбеде храну и стан својим родитељима и да се према њима најлепше понашају. Ако би неки Атињанин занемарио те своје дужности према родитељима, њему је било забрањено да јавно иступа, а сем тога била је предвиђена и казна.

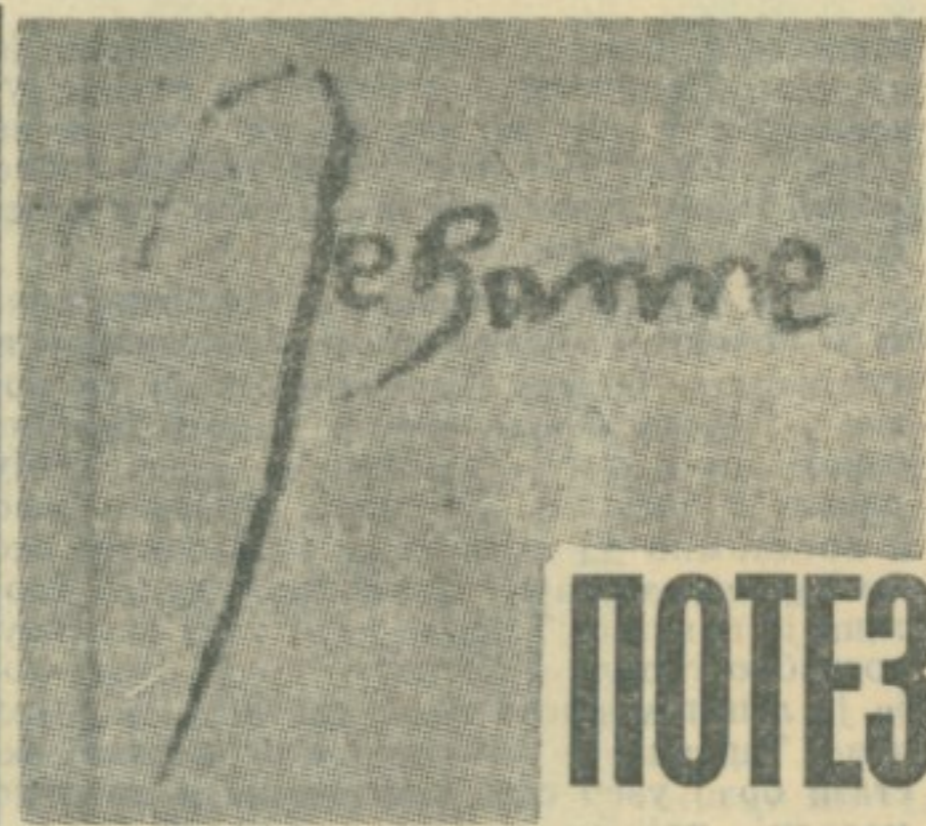
СМРТ ЕПАМИНОНДЕ

Када је Епаминонда победио Спартанце код Мантинее (362. пре наше ере) осетивши да су му то последњи часови, јер је био прободен копљем, он позва своје војнике и рече:

- Да ли је читав мој штит?
- Они му плачући одговореше да јесте, а он их поново упита:
- Да ли су непријатељи потучени?
- Непријатељи су потучени — одговореше његови војници.
- Онда извадите копље из мојих груди, сад могу мирно умрети.

КАКО ЗА КОГА

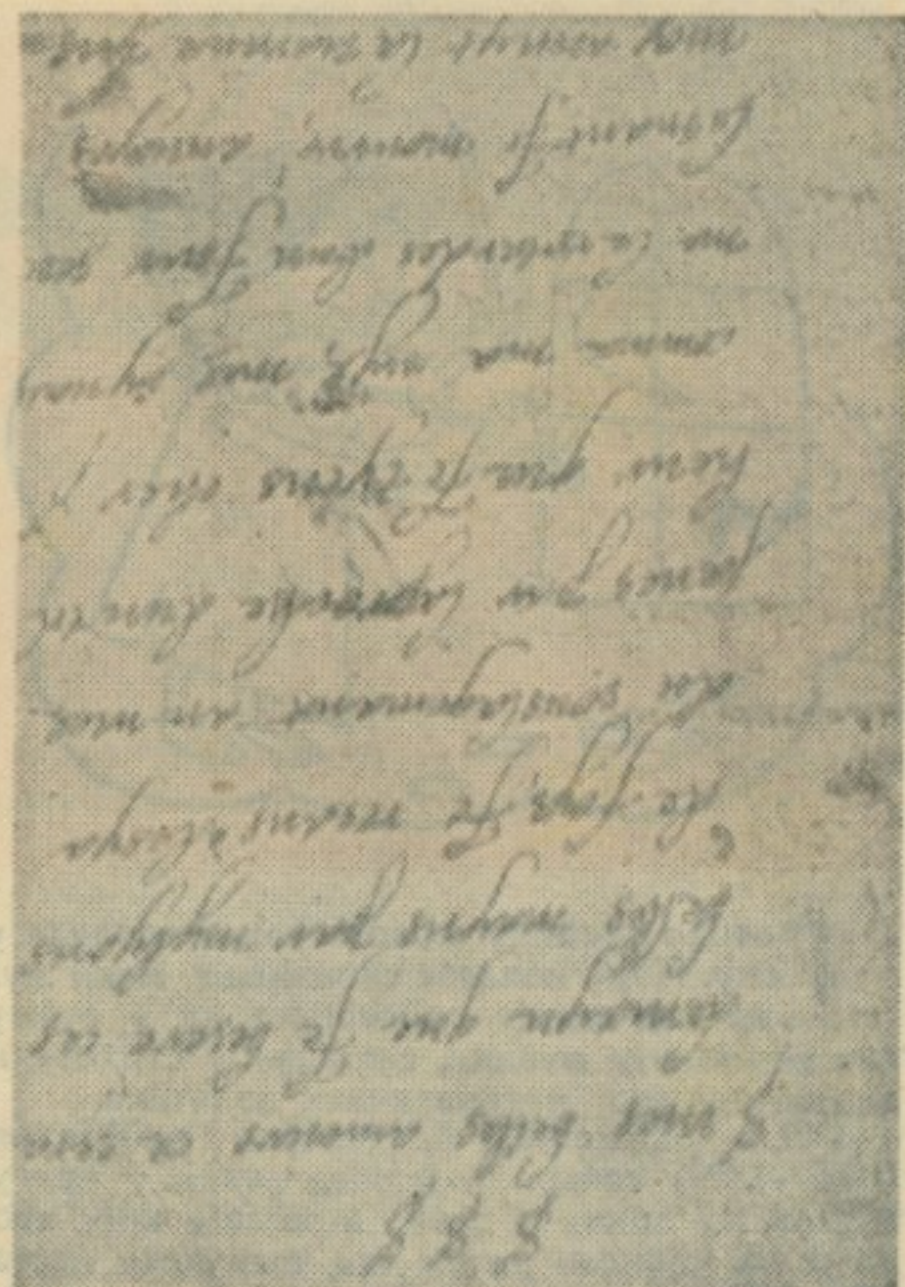
— Кад је најбоље да човек руча? — упитали Диогена.
— Ако си богат ручај кад хоћеш, а ако си сиромаш кад можеш, одговори филозоф.

ПОТЕЗ ПЕРА КОЈИ ВРЕДИ БЛАГА

Аутограми су и у древао доба били исто тако популарни као и данас. Један фараон у старом Египту платио је баснословне изнесе за аутограме Софокла и Еурипида. Антички Грци и Римљани били су страсни колекционари аутограма. Прича се да је Веспасијанов прија-

тељ Муцијанус имао огромну збирку аутограма садржану у 14 великих књига. Аутограми су у древној Кини били толико обожавани да су њима често украшавани храмови. Данас у свету постоји 12 великих трговачких кућа које се баве купопродајом аутограма. Најчувенија је париска кућа Шаравеј која постоји већ 130 година. У њој се могу наћи сваковрсни аутограми, од најстаријих до потписа савременика. Тако, на пример, један својеручни потпис француског краља Арија IV (1589-1610) са којево признанице или рачуна стаје свега око 45.000 старих динара, док аутограм истог краља са својеручно написаним писмом вреди око два милиона старих динара.

ЛЕВО: ПОТПИС ЈОВАНКЕ ОРЛЕАНКЕ
ДЕСНО: ПИСМО АРИЈА IV ГАВРИЈЕЛИ
ДЕСТРЕ

последњих година нагло скочила после велике тражње из САД.

Аутограми савременика су највреднији. Међутим, у САД су цене аутограма савременика знатно више. Један аутограм убијеног председника Кенедија продаје се данас већ за милион динара.

У најтраженије и најскупље убрајају се аутограми великог француског писца Молијера. Рачуна се да у свету данас постоји свега двадесетак аутентичних Молијерових потписа. Пре пет година један Молијеров аутограм је продат за 12 милиона старих динара а данас би он свакако био бар двапут скупљи. Као пример може да послужи једно писмо Фридриха Великог које је 1956. године плаћено четири и по милиона динара, а 1965. је препродато за 48 милиона старих динара!

Најскупљи аутограм потиче из пера чувене француске националне јунакиње Јованке Орлеанке. То је писмо са њеним потписом упућеним 16 марта 1430. године становницима Ремса. Оно је недавно продато за 75 милиона старих динара.

Разумљиво је да су у области у којој се појављују толике вредности фалсификатори нашли широко поље рада. Један од најчувенијих фалсификатора аутограма био је Француз Врен Лика. Он је преварио 1869. године чак и једну комисију академика којој је продао „аутентична“ писма Марије Магдалене Исусу Христу и један потпис галског краља из римског доба Верингеторикса. Његове преваре су најзад откривене и оа је осуђен на шест година затвора.

МУМИИ И ВАМПИР

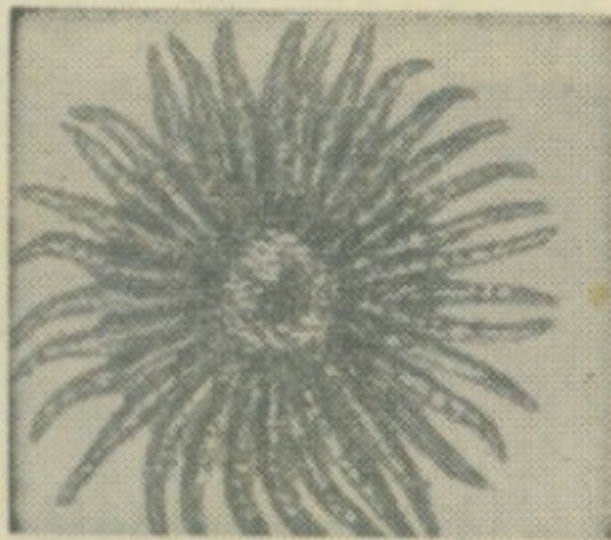
ПУТОВАЊЕ ПОД ВОДОМ

Четири Финкиње и једна Немица препливале су под водом од финског града Вурку до Маријанхамна на Аландским острвима. Раздаљину од 170 километара пливачице снабдевене гњурачким костимима и акваназимма савладале су за 16 дана и 2 часа.

МУЗЕЈ ЗА СЛЕПЕ

У Њујорку је отворен музеј за следе. Потпис испод изложених предмета написани су Брајевом азбуком а посетиоцима је дозвољено да експонате додирују рукама.

МОРСКО СУНЦЕ

Овај занимљив примерак животиње из реда морских жевава уловљен је у водама на Далеком истоку. Обликом и бојом животиња подсећа на Сунце. По морском дну креће се веома лагано опирајући се о тридесет две ножице.

НАОПАК СМИСАО ЗА ХУМОР

Телефон је зазвонио и један ауторитативан глас саопштио је Ирени Фиш из Престона, у Енглеској: „Ни минут се не сме изгубити. Нешто је у квару у читавој градској

мрежи, може да избије пожар, а ви сте блокирали све везе. Молим вас да одмах маказама пресечете ваш кабл“. Ирина Фиш је то одмах учинила. И није била једина која је послушала телефонско наређење. У року од свега једног часа неколико десетина телефонских претплатника у Престону послушали су чо века који се представио као службеник централе и сваком од њих „објаснио“ да сваког тренутка може да избије пожар.

Техничка екипа телефонске централе имала је неколико дана пуне руке посла спајајући пресечене каблове.

СТУДЕНТИ У ОКЛОПИМА

Поводом 900 година од чувене битке код Хастингса, у Енглеској су организовани витешки турнири и гађање луком и стрелом. У овим такмичењима учествовало је 500 енглеских студената одевених у средњовековна одела и витешке оклопе.

ДУГОРЕТИ ШАМПИОН

Зеца је одличан скакач: понекад успе да скочи седам до осам метара. Ви знате колико је кенгур већи од зеца, а ипак може да скочи једва мало више од њега. Кад би животиње природиле такмичење у скоку, даљ, прво место међу већим животињама заузела би црна антилопа: она без великог напора може да прескочи дванаест метара. Међутим, црна анти-

лопа ипак не би освојила титулу светског рекордера. Јер, постоји једна животиња која скаче још боље: то је мајмун звани „паук“. То име је добио због својих несразмерно дугачких удова који подсећају на ноге код паука. Мајмун-паук целог дана скаче с дрвета на дрво. Понекад су ти његови скокови дугачки и по петнаест метара.

О ЧЕМУ ЈЕ СОКРАТ РАЗГОВАРАО

Тебанци, шетајући у једном атинском предворју, сретше Платона и, не знајући ко је, рекоше му:
— Кажу нам странче, који је онај ћелави старац који иде бос, а прати га велика група младића.
— То је мудрац Сократ — одговори Платон.
— Можеш ли нам рећи о чему разговарају?
— О свему што је мудро, рече Платон. Обично говоре, на пример, о оваквим стварима: да ли се добар и поштен човек љути на непријатеља, да ли се свети ако му се учини неправда и да ли заборавља учињена добротинства, затим расправљају да ли је боље неправду трпети него је чинити или да ли се увек треба законима покоравати.
— А какву јавну дужност обавља Сократ? — упиташе Тебанци.
— Он никада није тежио да обавља јавну дужност да би уживао неке почести.
— А да ли се и ти дружиш са Сократом и користиш ли његову мудрост?
— Сократ је и мој учитељ. Ја највише уживам када се сећам разговора које сам с њим водио.
— Време би било да се ми вратимо кући, рекоше Тебанци, али бисмо веома желели да са Сократом разговарамо пре него што се у Тебу вратимо.
— И ја мислим, момци — рече Платон и поведе их Сократу.

КАЊОНИ ЈУГОСЛАВИЈЕ

За брже учење...

Осам стотина деце по хаћа специјалну огледну школу у близини Москве која има за циљ да пронађе метод што брже учења. Електронски апарати помажу на станицама у откривању грешака у диктима или задацима ученика. Човек треба што више да зна, па због тога треба пронаћи нове начине учења, сматрају совјетски стручњаци.

Проблем рађа проблем

У Енглеској треба да буде израђено 9 милијарди нових кованих новчића до 1971. године када се прелази на децимални монетарни систем. У вези са тим појавио се и проблем: за нову новчану вредност у овој земљи, мора да буде прилагођено 3.000.000 јавних телефонских апарата са аутоматом, који је досад функционисао пошто се у њега убаци један су.

Сканање жаба удаљ

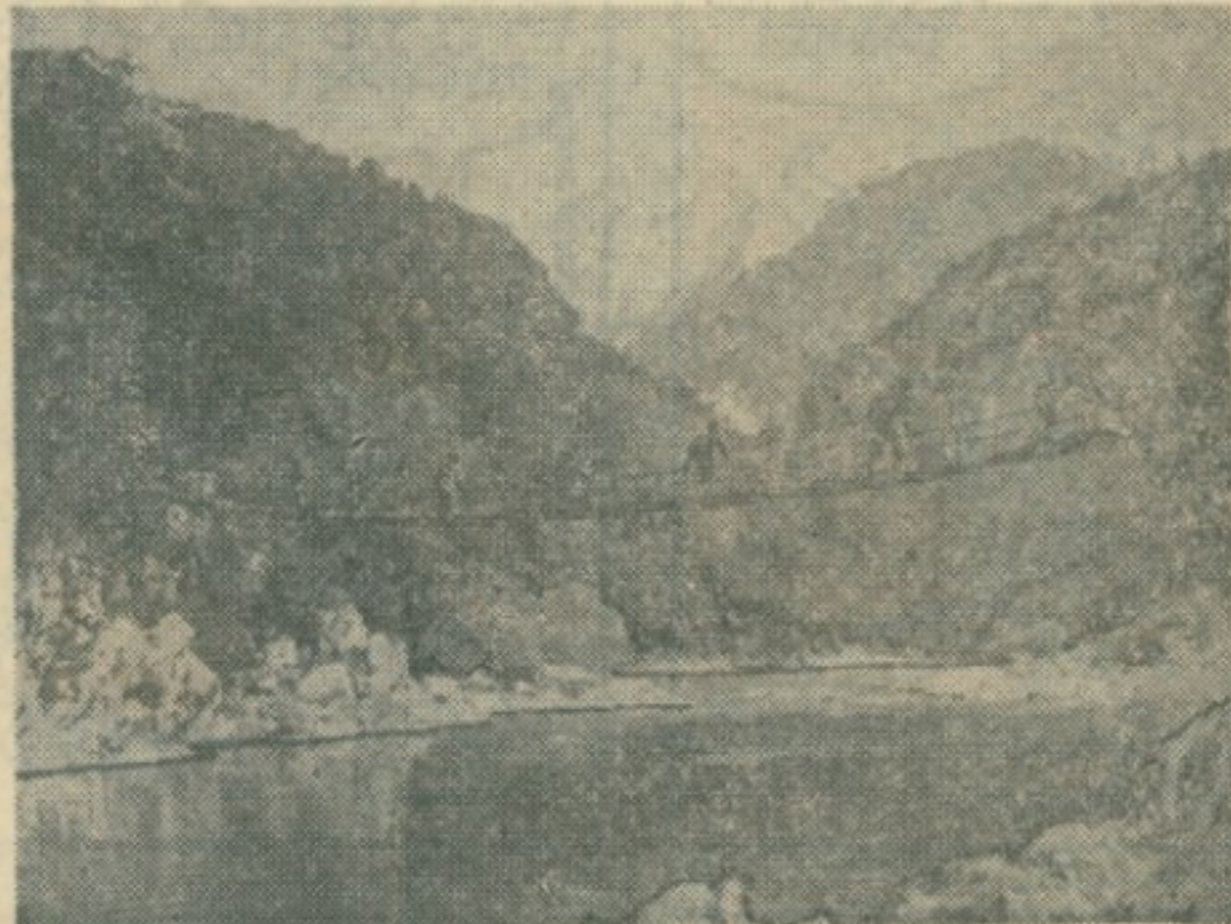
Укупно петнаест милиона долара исплаћено је у Калифорнији учесницима клађења приликом такмичења жаба у скоку удаљ, која се тамо приређују једном годишње. Фаворит на кладоници је била жаба Доли Пап која је то поверење публике и оправдала: скоком од 5,67 м у даљину освојила је првенство.

Први универзитет за Папуанце

Први папуански универзитет биће отворен током овог месеца. Сто осамдесет студената већ се уписало на факултете за филозофију и права. С обзиром на 700 дијалеката који се на острвима говоре, предавања ће се одржавати на енглеском језику.

У нашој земљи од крајњег северозапада до крајњег истока и југоистока пружају се бројне високе и ниже планине испресецане долинама планинских потока и река. Многе од тих долина одликују се стрмим високим странама које се често

ДЕТАЉ ИЗ КАЊОНА НЕРЕТВЕ

неколико стотина па и преко хиљаду метара дижу над брним планинским токовима. Та кве долине називају се кањонима. По укупном броју кањона и њиховим димензијама наша земља спада међу прве у свету. Познати по великим дубинама које достижу и 1600 метара, често као ножем одсеченим странама, тешко проходни, неприступачни, необични по лепоти склопа камена, во-

Наше реке усекле су око 60 кањона. Поред правих, који се одликују великом дубином, у нашој земљи се срећу и лепо изражене кањонске долине вертикалних страна са дубинама мањим од 200 метара. Многе клисуре, којима је наша земља такође веома богата, на појединим својим деловима са вертикалним странама и великом дубином имају особине кањона. Лепо примери клисурасто-кањонских долина су Руговска клисура Пећке Билице, клисура реке Драве изводно од Вухреда, Сивачка клисура Нишаве, између Сављинских планина на северу и Суве планине на југу, Клисура Црног Дрима у Македонији и друге. Дубоке кањонасте долине имају и оне наше реке које теку некадашњим валовима — долинама којима су се за време леденог доба кретали ледници. Највише таквих долина има у Словенији у чијим је планинама глацијација веома изразита.

Најдужи и један од најдубљих кањона у нашој земљи и један од најпознатијих у свету је кањон реке Таре. Он се протеже од Припора до Шпе, пан-поља на дужини од 78 километара. На целој овој дужини Тара се усекала међу литице високе и преко 1.000 метара. Код планинског венца Обзор,

КАЊОН РЕСАВЕ

дубина кањона Таре достиже 1300 метара. Кањон Таре од Мојковца до Бурђевина Таре води добар аутомобилски пут који омогућује туристима да уживају у једном делу овог гористог кањона.

По својим димензијама за кањон Таре не заостаје много кањон Пиве. Он је дугачак 34 километра, а пружа се од Пивског манастира до Шпепан-поља. Просечна дубина кањона Пиве је око 1000 метара. Голе, стеновите и готово вертикалне стране кањона дижу се над брзом планинском Пивом код Пивске планине и до 1100 метара.

Десна притока Пиве, Комарница, на свом току од Доброг Дола до Миљковца, усекла је 600 метара дубок и 44 километра дугачак кањон. Кањон ове мале реке један је од најдивљих и најнепознатијих у нашој земљи. Последњих неколико година више екипа планинара снабдених специјалном опремом успело је да „завири“ у најнепознатије делове кањона Комарнице. Неколико мањих притока Таре, Пиве и Комарнице такође су усекле дубоке кањоне.

Један од најлепших кањона у нашој земљи је кањон реке Мораче, притоке Скадарског језера. Његове вертикалне стране дижу се над реком просечно 600 метара, да би код Тисовог врха достигле 1000 метара. Кањон Мораче води леп асфалтни пут Титиград—Колашин, на знатном делу дубоко усечен у бокове кањона. Бројни мостови и тунели чувени манастир Морача и новоподигнути хотел допринели су да кањон Мораче постане и лако приступачан туристима. Притоке Мораче, Мала ријека, Мртвица и Цијевна, усекле су дубоке и дугачке кањоне који се знатним својим деловима пружају и на територију Албаније.

Река Дрина је усекла веома лепо изражен и дубок кањон од Горажда до Вишеграда. Стране кањона дижу се 600 до 900 метара увис. Кроз кањон води пут од Вишеграда за Фочу и даље кањон легендарне Сутјеске до Гатачког поља. Најужи део кањона Сутјеске носи назив Врата, његова је ширина свега око 20 метара. Са обе стране кањона дижу се стрме литице, местимично до самих околних планина. У луку око планине Звијезде, од села Сухи До до села Бисеровина, долина Дрине се поново сужава у кањон дуг 45 километара са странама које се према планини Звијезди дижу до 1000 метара. На овом свом делу бистра и хучна Дрина претворена је у вештачко језеро за хидроцентралу „Банина Башта“. Уместо брзак Дрине данас овде мирују дубоке воде језера окружене високим планинским странама, које се при лепом времену огледају у бистрој језерској води.

Река Савиња у Словенији узводно од места Луче тече сликовитим кањоним. На појединим деловима дубина кањона достиже 1400 метара.

Својим димензијама истиче се и кањон Соце. У области Кобарида и Бовца стране кањона дижу се до 1000 метара. Кањон Соце води пут за Вршич и даље за Планишу.

Најдубљи кањон у Словенији и у нашој земљи уопште је кањон реке Коритнице, десне притоке Соце. Коритница је наследила долину некадашњег ледника. Дубина кањона Коритнице достиже 1600 метара, те по томе надвисује многе познате кањоне не само у нашој земљи већ и у свету. Туристи на путу кроз долину Соце радо срећу у валов-кањон Коритнице да га разгледају и уживају у његовој необичној лепоти.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

КАКВА ТИ ТО ТРАКА ВИРИ ИЗ ЦЕПА, ТОПСИ?

ТРАКА? ЈА И НЕ ЗНАМ ДА ЈЕ У МОЈ ЦЕПУ!

МАЛА МАЖЛОВИЦЕ! А ТЕ РУКАВИЦЕ?

РУКАВИЦЕ? ПРВИ ПУТ ИХ САД ВИДИМ!

ПРОШЛЕ СУ ДВЕ ГОДИНЕ ОД ТОМИНОГ ДОЛАСКА У КУЉУ СЕН КЛЕРОВИХ. ПРИЈАТЕЉСТВО ИЗМЕЂУ ЊЕГА И МАЛЕ ЕВЕ ПОСТАЈАЛО ЈЕ СВЕ ДУБЉЕ И СРДАЧНИЈЕ. АЛИ, НА НЕСРЕЋУ, ЗАРАДЉИВЕ РУКОВИЦЕ ЦЕЛЕ КУЉЕ ЗАДАВАЛО ЈЕ СВЕ ВИШЕ БРИГЕ ЊЕНОМ ОЉУ.

ЊЕНА МАЈКА, СУВИШЕ ЗАУЗЕТА САМА СОБОМ, НИЈЕ НА ТО НИ ОБРАЂАЛА ПАШЊУ.

ЕВА СВЕ ВИШЕ КАШЉЕ! ЈЕСИ ЛИ ПРИМЕТИЛА КАКО ПОНЕКАД КРАТКО ДИШЕ?

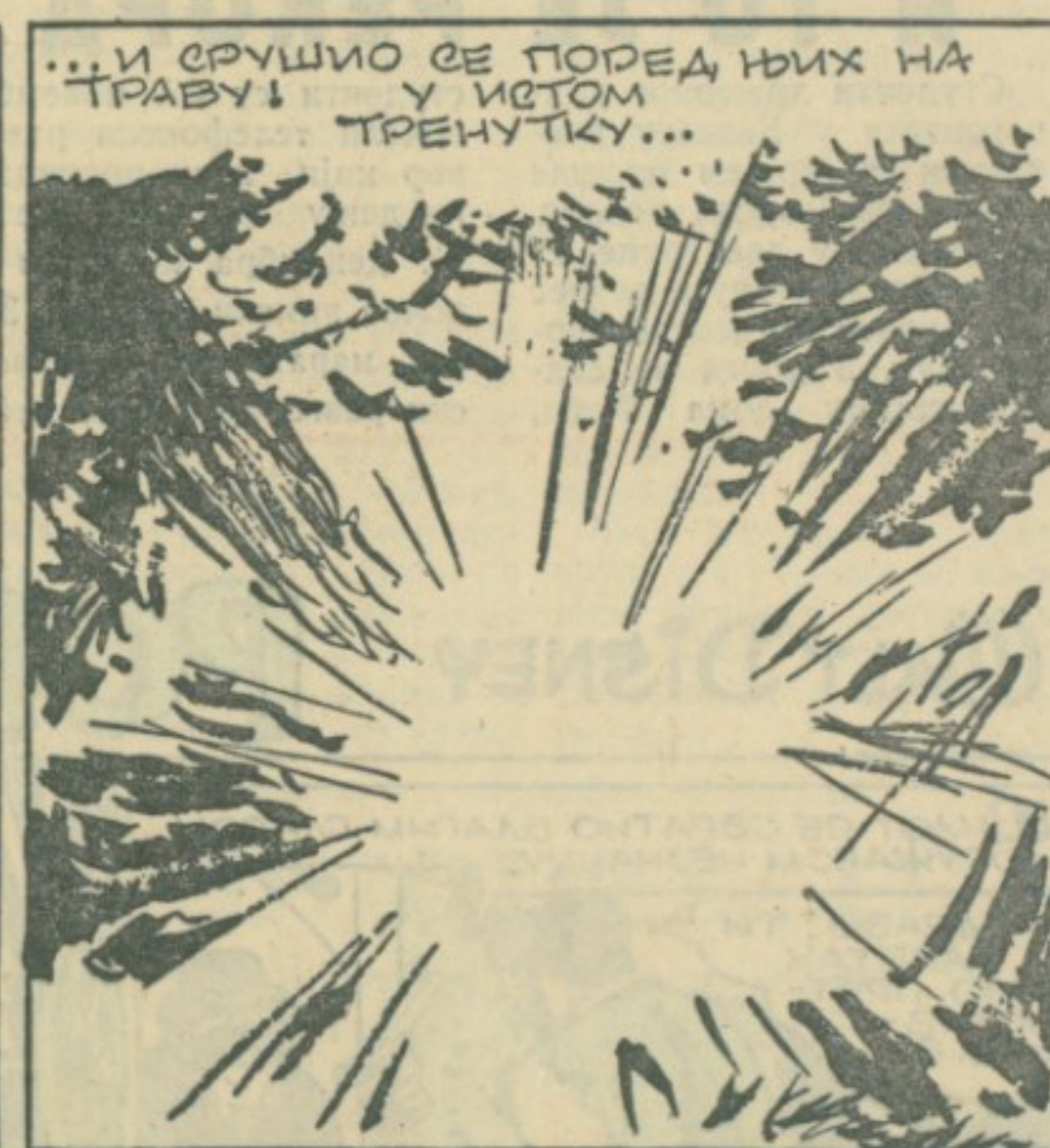
ОХ! ЈА ТО ИСТО ИМАМ ВЕЋ ГОДИНАМА! ТО СУ НЕРВИ!

КАКО СИ, ДЕТЕ МОЈЕ? ЗАШТО ТАКО ГЛЕДАШ МОЈУ ОГРИЦУ?

ЈЕ ЛИ МНОГО СКУПА, МАМА?

ДОЖИВЉАЈИ У БРАДИМА

ЦРТА И ПИШЕ
Б.ЛОБАЧЕВ

ПРИЧЕ О БОРИ КОСТИЋУ

Једне касне вечери пре двадесетак година зазвонило је звона на стану познатог београдског шаховског мајстора. Срдачан сусрет старих познатика и разговор уз шаховску таблу... Дошло је време за починак; домаћин се опростио од госта и заспао. Негде пред зору тихим гласом позвао га је гост. — Устаните, пронашао сам у једној партији ванредну комбинацију! — Поново су оживеле фигуре на шаховској табли и ујутро је затекло мајсторе задубљене у потезе.

Ово је само једна ситна појединост из живота велемајстора Боре Костића из Вршца, који је са шаховском таблом обишао Земљину куглу, путовао из једне земље у другу, са континента на континент, из града у град да би се увек са пуно чежње враћао свом родном граду Вршцу. За њега је, по правилу, почињао дан кад је падала ноћ, седао је за шаховску таблу и неуморно играо и тако све до последњих дана живота.

Волео је шах љубављу истинског уметника, живео је за њега, и од њега. Јер, чика Бора није могао да замисли неко занимање које би га одвојило од игре коју је заволео још у њачким данима. Много је волео да путује без обзира на време, годишње доба, превозно средство. Невероватно комуникативан брзо је успостављао присан однос са саговорницима и ако би се ту још нашла шаховска табла — разговору није било краја.

Била је хладна децембарска ноћ 1952. године. Из 3. класе путничког воза на смедеревској станици изишао је стари велемајстор. Домаћини су га одушевљено поздравили јер светски путник број 1 први пут се налази у њиховој сре-

дини. Грешите, грешите, биле су прве речи госта. Овде сам по трећи пут. — Затим је следило објашњење да је пред полазак на пут око света 1923. године морао баш

ном послу и на пропутовању, 1945. године. Ближила се поноћ, неупућени домаћини spremали су се да се опросте од госта. Му-

шаха са прваком града — изјавио је Бора Костић. Објаснили су му да је првак града ученик и да у то доба ноћи није могуће да дође до сусрета. — Онда ћемо нас двојица ноћас играти шах — обратио се велемајстор једном од домаћина. Почело је дуго путовање кроз ноћ преко црно-белих поља. За овим часовима партнер великог мајстора ише никад зажалити. Једног момента повела се реч о његовом путовању по свету. Замољен да о томе нешто каже, велемајстор је немо поређао фигуре и напамет почео да приказује партију играну са прваком Аргентине Роданом Иљом 1913. године. Била је то друга партија меча у којој је као бели у Шкотском гамбиту жртвовао даму за две лаке фигуре и добио у 49. потезу. Попут вајара који длетом обликује дело, Костић је оживео партију стару четири деценије, давао коментаре, сећао се детаља из Јужне Америке где је био наставник и тренер...

На Међународном турниру у Београду 1952. године, усталом као на свим већим такмичењима, Бора Костић је био драг гост. Нарочито је био занимљив његов сусрет на београдском турниру са друговима из млаћих дана: Богољубовом и Гринфелдом. Док је трајао турнир, они су играли а он био гледалац, толико жељан шаховске партије. Та му се прилика пружила слободног дана на излету на Авали. За шаховском таблом нашли су се Костић и Богољубов, а Гринфелд је седео између њих — као судија. Излет се претворио у праћење двобоја велемајстора који је текао као прави шаховски ватромет. Богољубов се шалио и стално говорио да игра са Костом Борнићем. На рокаду имена и пре-

у Смедереву да обави неке формалности око пасоша. Други његов боравак у граду на Дунаву био је по приват-

зика у ресторану постала је тиша, посетиоци су почели да одлазе кућама. — Желео бих да одиграм неколико партија

зимиена Костић се није љутио, ко зна пре колико година је извршена, већ се својски заложити да добије меч. При стању 2:1 за њега — ремија није било — игра је морала да се прекине. Било је крајње време јер је свечана вечера почела.

Бора Костић је волео да слободно располаже временом и тешко му је падао утврђен режим преко дана. „Ратовао“ је са угоститељима јер је обично каснио на доручак. Неко време радио је у Београду и на његову несрећу био је

ангажован баш у вечерњим часовима. Док се налазио на радном месту, мисли су му путовале у родни Вршац где је обично баш у тим часовима био за шаховском таблом, у кафани или на вечери код пријатеља... Узео је одсуство, отишао да посети своје у Вршцу и више се није вратио. Ипак, приликом пензионисања нису му тражили радну књижицу. Његов радни стаж су његове партије, његов мисионарски рад на ширењу шаха и имена Југославије у свету. Умро је као шаховски пензионер 3. новембра 1963. године у Београду на Интерној клиници. Сахрањен је у Вршцу.

Најстрашнији земљотрес чији је епицентар био на морском дну догодио се 7. јула 1937. године у Бенгалском заливу. Од подводног труса настали су огромни таласи који су уништили 20.000 бродова и чамаца, а у приобалским насељима порушили неколико десетина хиљада кућа и проузроковали смрт 300.000 особа.

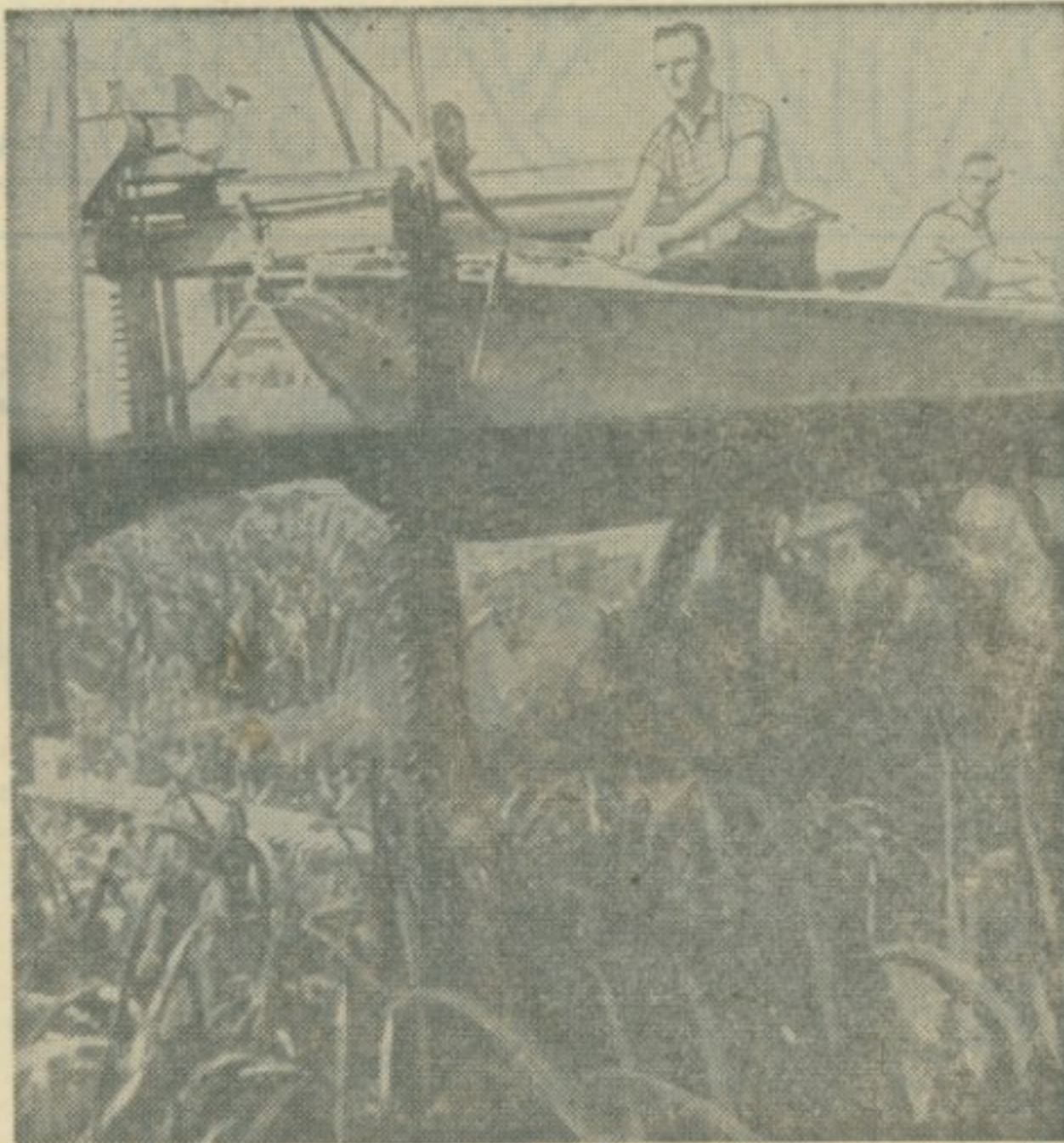
ЗЕМЉОТРЕС ПОД МОРЕМ

Најстрашнији земљотрес чији је епицентар био на морском дну догодио се 7. јула 1937. године у Бенгалском заливу. Од подводног труса настали су огромни таласи који су уништили 20.000 бродова и чамаца, а у приобалским насељима порушили неколико десетина хиљада кућа и проузроковали смрт 300.000 особа.

ПОДВОДНА КОСАЧИЦА

У Миннеаполису, у држави Минесоти, стручњаци су направиле косачицу за косидбу сувашног растиња у језерима и рекама. Ова машина опремљена је са три сечива: једним хоризонталним и два вертикална. Њоме се управља са обичног чамца.

И ТО ЈЕ РЕКОРА

Студенти државног универзитета у Канзасу поставили су крајем прошле године својеврсан рекорд. Подељени у две групе од којих једна станује на шестом спрату студенског дома Мур, а друга на седмом спрату дома Форд,

студенти су 28. новембра почели телефонски разговор који нису прекидали ни дању ни ноћу све до 21. децембра када им је почео зимски распуст. Значи, маратонски телефонски разговор трајао је 576

часова, док је досадашњи рекорд, такође постављен у Америци, износио „свега“ 191 час.
„Екипе за разговор“ причале су једна другој о својим студијама, догађајима у свету, политици, спорту а понекад, нарочито ноћу, рецитовале су се деце песмице. Нјразговорљивији међу њима био је студент

Роберт Милер, који је издржао „смену“ од 26 часова.

WALT DISNEY

РОБИН КРУСО

ПИЛОТ СЕ ОБРАТИО БЛАГИМ ГЛАСОМ: НАОРУЖАНОМ НЕЗНАНЦУ...

О, ЗАРАВО! ТИ СИ КАПЕТАН НЕМО, ПРЕТ-ПОСТАВ-ЈОАМ?

МОГУ ЛИ ДА ПОГЛЕДАМ ТУ СТВАРЦИЦУ?

РЕВОЛВЕР ЈЕ ИЗНЕЧАДА ОПАЛИО И ПРЕ-СТРАШЕНИ МАЈМУН СКОЧИО ЈЕ У НА-РУЧЈЕ ПИЛОТУ КРУСОУ...

ДЕ... ДЕ... СМИРИ СЕ... СВЕ ЈЕ У РЕДУ!

НАРУКВИЦА НА МАЈМУНОВОЈ РУЦИ ПРИВУКЛА ЈЕ РОБИНОВУ ПАЖЊУ...

БРОЈ 372-861-223 А - АСТРО-МАЈМУН „ФЛОЈД“, ПРОЈЕКТ „МЕРКУР“ ОБАВЕСТИТИ АМЕРИЧКУ МОРНАРИЦУ!

ДУУМ

АСТРОМАЈМУН! ПРЕ-ИВИДЕЛИ УЧЕСНИК НЕ-КОГ КОСМИЧКОГ ОПИТА! ФЛОЈДЕ, ЧАСТ МИ ЈЕ ШТО САМ ТЕ УПОЗНАО!

ФЛОЈДЕ, ВИШЕ НЕКЕШ БИТИ САМ! ПРАВИЋЕМО ДРУШТВО ЈЕДАН ДРУГОМ!

ГЛАРГ!

СЛЕДЕЋИХ ДАНА ЊИХ ДВОЈИЦА СУ СВЕ УПОТРЕБЉИВЕ СТВАРИ И КРАЊУ ПРЕНЕЛИ СА ОЛУПИНЕ НА КОПНО...

ТАКО, ФЛОЈДЕ! САД СМО У БОЉЕМ ПОЛОЖАЈУ НО ШТО ЈЕ НЕ-КАД БИО РОБИН-ЗОН КРУСО!

У ПЛАМАМА ЗАШТИЋЕНОЈ ЛАГУНИ ПОЧЕЛА ЈЕ ДА НИЧЕ КУЊИЦА...

ПРИ КРАЈУ СЕДМИЦЕ...

ХМ... ИЗГЛЕДА КАО КУЊА ЗА ЛУТКЕ! МАЛА ЈЕ АЛИ БАР ИМАМО КРОВ НАД ГЛАВОМ!

ГЛАРГ

НАСТАВЉА СЕ

Тисма читалаца

Драги мој Забавнице,
Срећна ти 1967. година

Мишко, ученик I,
школа „Јелена Петковић“

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из целе наше земље, Сакупљам и размењујем марке и разгледнице. Имам 17 година.

Питомац
Борислав Хорват
Војна ваздухопловна гимназија
„Маршал Тито IIА“
Мостар

Имам 16 година. Ученица сам VIII разреда. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље који сакупљају разгледнице.

Добрила Стојановић
ученица VIII разреда осн. школе
„Вук Караџић“
Ѓиљане

Веш одавно читам ваш лист, који ми се веома допада и са којим проводим велики део слободног времена. Пошто сам ваш верни читалац желео бих да у неком наредном броју објавите моју адресу. Сакупљам фотографије глумца и певача, а оном ко ми пошаље плочу „Обоји црно“ Ролингстоунса шаљем 50 значки.

Милорад Манојловић
М. Тита 94
Бачка Паланка

Радован сам читалац вашег листа који ми се много допада. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Студент сам технолошког одсека при Пољопривредном факултету у Земуну. Језик дописивања: српскохрватски и француски. Сакупљам разгледнице и марке.

Петар Вукосављевић,
село Врба
код Краљева

Као стални читалац вашег листа желим да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље који воле филм, књижевност, историју... Исто тако молио бих читаоце да ми пошаљу разгледнице својих градова. Македонац сам, имам 22 године из околине сам Крушева, сада се налазим на одслужењу војног рока у Вршу. Језик дописивања: македонски, српскохрватски и француски.

На крају вас поздрављам и честитам вам Нову 1967. годину. Исто тако честитам Нову годину и свим читаоцима вашег листа.

Коста Секуловски
В. П. 8714
Вршац

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше домовине. Имам 14 година и похађам VIII разред основне школе. Сакупљам разгледнице, глумце, салвете и омоте од чоколаде. Волим забавну музику.

Славица Брат
Ул. Јаношковица број 47/а
Панчево

Стални сам читалац Забавника и желео бих да се упознам са неким другом или другарицом из разних градова Југославије.

Јела Беочанин
О. ш. „Ј. Ј. Змај“ VIII
Сремска Митровица

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и руски. Скупљам разгледнице и поштанске марке. Имам 15 година.

Вера Гавриловић
ул. Планинска бр. 62
Сремска Митровица

Ученица сам II разреда гимназије у Сребреници. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из иностранства. Мој хоби: скупљање разгледница, фотографија певача и глумца, марака и салвета. Језик дописивања: српскохрватски, руски, немачки а може и енглески.

Као стална читатељка „Забавника“ желим да вам честитам Нову 1967. годину.

Амира Смајловић
II разред гимназије „Митхат Ахаш“
Сребреница — БиХ

Читалац сам вашег листа од његовог првог броја и тврдим да је „Политикин забавник“ најбољи забавни лист у нашој земљи. Велико интересовање у мени пробудило је рубрика „Писма читалаца“, те вас молим да у њој објавите и моју адресу. Зovem се Илић Слободан, ученик сам ТШ „Никола Тесла“ у Нишу. Имам 19 година. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама како из наше земље тако и из иностранства (посебно Француске). Сакупљам разгледнице градова и љубитељ сам спорта (фудбал). Навијач сам „Црвене звезде“.

Слободан Илић
Дом ученика ТШ „Никола Тесла“ V — Ниш

КАЛЕИДОСКОП ЧИЊЕНИЦА, ДОГАЂАЈА, ПОЈАВА

У овом броју доносимо нову варијанту наше старе рубрике „Калеидоскоп“: калеидоскоп-загонетку. У њој су неке вести тачне а неке, мада објављене као истините у разним листовима у свету, измишљене — такозване „новинарске патке“. За оне који не погоде које су вести истините, одговор доносимо на 14. страни.

ВЕЧИТА ОБУЋА

Једна белгијска фирма почела је недавно да производи ципеле са ђоном од нарочитих органских једињења калијума. Од трења по асфалу у ђону долази до сложених хемијских реакција услед којих се честице асфалта једине са честицама ђона. На тај начин ђонови постају све дебла а тиме се и рок њиховог трајања стално продужава.

ЧИЗМЕ ПРОТИВ ГИХТА

Једна шведска фирма произвела је чизме намењене особама које болују од гихта, болести која долази услед таложења соли у зглобовима. Чизме су импрегниране нарочитим хемијским једињењем и према мишљењу стручњака представљају радикалан лек од ове тешке болести која нарочито мучи старије особе.

СУНЦЕ ЗАЛАЗИ ДВАПУТ...

У Енглеској постоји градић Лик. Лежи у котлини а на западној његовој страни дижу се високе планине, оголене и испресецане рекама и потоцима. На једном месту вода је кроз планину пробрала тунел. И извесних дана, када сунце залази тачно изнад тунела, из града Лика могу се посматрати два заласка сунца. Први пут сунце зађе и за планинског гребена и у граду наступи сумрак. Али, после неколико минута, по степено, ваздух почиње да постаје светлији и изненада се кроз тунел поново пробије сунце да би убрзо вашло по други пут.

»НАУКА МЛАДИМА« СССР

У НАШЕМ ЛИСТУ СМО ВЕЋ ПИСАЛИ О ПОКРЕТУ „НАУКА МЛАДИМА“ ЈУГОСЛАВИЈЕ. ОВОГА ПУТА ОБАВЕСТИЋЕМО ВАС О СЛИЧНОМ ПОКРЕТУ У СОВЈЕТСКОМ САВЕЗУ. ПРЕНЕСИМО НАПИС ПРЕДСЕДНИКА ОРГАНИЗАЦИОНОГ КОМИТЕТА ШКОЛСКИХ ОЛИМПИАДА ИЗ ОБЛАСТИ МАТЕМАТИКЕ, ФИЗИКЕ И ХЕМИЈЕ АКАДЕМИКА ИСАКА КОНСТАНТИНОВИЧА КИКОИНА.

Олимпијаде почињу у школама. Наставници хемије, физике и математике организују у школама олимпијаде за одговарајући предмет. У такмичењима може да узме учешће сваки ученик. Олимпијаде се организују посебно за ученике осмих, деветих и десетих разреда. Победници школских олимпијада одлазе на рејонске олимпијаде. Следећа етапа је обласна олимпијада. Из села, засеока, рејонских центара ученици који су победили на рејонским олимпијадама долазе у обласни град. Ми придајемо велики значај школским олимпијадама. Тиме не само да помажемо младима да одаберу себи позив него и себи припремамо замену у науци. Поред тога, припрема за олимпијаду повишавају ниво наставе у школама. Да би се олакшало ученицима у припремама за олимпијаду, организују се и ванредна такмичења и конкурси. Тако се за хемију, на пример, ученици — читаоци часописа „Хемија и живот“, научно-популарног часописа Академије наука Совјетског Савеза, могу упознати са задацима, из хемије. Решавајући их стичу корисне навике и побољшавају ниво знања и предмета. Или гледаоци телевизије: на трећем програму телевизије одржавају се телевизијски олимпијаде. Победнике такмичења на телевизији позивамо у Москву и организујемо њихов сусрет са научницима. Задаци и питања сваке завршне олимпијаде шаљу се у обласна одељења за народно образовање. Тамо се ови материјали предају школама, где их наставници преносе ученицима, који се интересују за хемију, физику или математику. Да би се успешно иступило на олимпијади потребно је не само умети решавати задатке, већ и самостално изводити проције лабораторијске експерименте. Предложили смо да се убудуће у програм олимпијаде укључују приказивање нових уређаја које су ученици сами конструисали као и радови на тему неког актуелног научног проблема. На тај начин би учесници олимпијаде и стваралачки размишљали. Како велики део терета у припреми ученика за олимпијаде припада наставницима, жири често награђује и наставнике за добру припрему ученика.

СНЕГ И ОЛОВО

Проучавајући снег и лед поларних и приполарних области научници су утврдили да се количина олова у атмосферским падавинама стално повећава. Ова појава се објашњава све већом употребом бензина коме се, као антидетонатори, додају једињења олова. На Антарктику, где лед и снег ни су „загађени“ цивилизацијом, могуће је проучавајући слој по слој проучити неке странице из историје наше планете. У тим слојевима фиксирани су: падање на Земљу космичке прашине, последице вулканских активности и нуклеарних експлозија и тако даље. Користећи најновије методе анализе научници могу да прате историју од првог човековог успелог покушаја да топи олово па све до појаве оловних антидетонатора у погонским горивима.

ЗАЗИДАНИ

Лемури или „дебели лори“ — називају их још и лењивцима — веома су споре животиње, огромних очију, које донекле подсећају на мајмуне. Аустралијски доморочи су убеђени да очи ових животиња имају нарочиту магијску снагу. Због тога они обожавају лемури као мудре, свете животиње. Међутим, експерименти које су извели аустралијски научници показали су да лемури не спадају у интелигентне животиње. Они су, између осталог, поставили једног лемура испред стуба обложеног огледалима. Поред њега су ставили храну и воду. Током читавог једног месеца лемур је гурао њушку у огледало покушавајући да изиђе из „затвора“. Истовремено је стално трчао око стуба-огледала вероватно „убеђен“ да су га зазидали.

КАП КАТРАНА У МЕДУ

Познато је да неке врсте мравца имају своја „стада“. Само та „стада“ не чине краве и овце, већ једна врста оса којима мрави воде бригу као пастири о својим кравима музарама. Трушне дупље ових оса испуњене су слатка, стом течношћу којом се мрави хране и сладе. Надувени „трбушчићи“ оса подсећају на бурад пуну меда.

Чилеански научници извели су недавно низ занимљивих опита са овим мравима и осама. Наиме, они су трубе оса намазали катраном. То је на велико чуђење научника, изазвало међу мравима праву пометњу: приметивши издалека накатранисане осе, мрави би почињали да се тетурају као да их је обузео незадржив смех. Занимљиво је да сам катран, просут по трави и лишћу, није изазивао сличну реакцију.

ЗЛОУПОТРЕБЉЕНА ВИТАЛНОСТ

Седамдесет једногодишњи Дедало Грифини из Милана више је него крепак за своје године. Али, своју виталност он изражава на начин који га је довео у сукоб са законом. Дедало Грифини краде бицикле и то нарочитим, својим „методом“. Наиме, он се аутобусом одвезе из Милана у Вићевано, мало место чији становници, претежно радници, одлазе на посао у оближње фабрике бициклина. Са украденим бициклом старац се врати у Милано возећи без заустављања 40 километара и тамо га прода за неколико хиљада лира. И поред дивљења за Грифинијеву крепкост

и спортеку активност, миланска полиција морала је да затвори непоправивог крадљивца бицикла.

Без обзира у којој земљи или на ком континенту живе, децају се често склони да кажу: „Досадно је дружити се с девојчицама. То су мамине мазе и плачљивце. Оне ништа не могу и не умеју...“

Занаста, шта могу девојчице? На Централном Памиру, у групи геолога-истраживача догодила се несрећа: лаборант Жења Критски добио је тежак напад слепог црева. Требао је хитно извршити операцију, а метеоролошка служба из Ирхта јављала је: „Сви прилази транспамирском ауто-путу заведени. Треба се пробити до Сипонжа“.

Вођа експедиције погледао је на карту: до Сипонжа је у правој линији било 100 километара. Надморска висина 4.200 до 4.600 метара. И никаквих путева. Два часа касније зачуо је топот копита. Неко је лако скочио с коња. У шатор је ушла девојчица. — Ко си и шта тражиш? — запиташа је вођа експедиције. — Ја сам Мархамат, кћерка метеоролога Нијазмамадова. Отац ме је послао да вам помогнем. Одвешћу вас до Сипонжа. Пут је тежак. Тачније, то и није пут већ уска стазица преко стрмих стена. Наједном се и та станица

ШТА МОГУ ДЕВОЈЧИЦЕ?

прекинула. Испред путника ни је било ничег сем глатког и као зид окомитог гранита. На пола метра испод прекинуте стазе угледали су путешак начињен људском руком од камених плоча постављених по шиљатим стенама. То је овринг — како га Памиру називају вештачке путеве. Мархаматин коњ се зауставио: није се усуђивао да ступи на овринг. Девојчица је скочила с његових леђа, узела га за војнице и повела говорећи му:

— Шта је, Батире? Идем, видиш, ја се не бојим. Нешто касније путници су угледали кишлак (планинско село) Нусур који као да је неко залепио на планинску падину. Мархамат се зауставио крај једног камена и положио на њега киту планинских ружа — рунолиста — што их је уз пут узбрала. Кад су наставили пут испричала им је да је ту сакрањен геолог Алек сандар Гаччеладза, који је трагично погинуо на том истом планинском прелазу.

ЛЕЈЛА И ЂУЛЧА

Лејла је кћерка шумског надзорника Махмуда Мансурова а Ђулча — једно лане. На фарми „Тигрова јаруга“ поред нутрија, бизамских пацова, дивљих патки, лабудова, пеликана и бодљикавих прасиди гаје и јелене. Лејла, Абдукарим и Иргаш носили су јеленима сено и младе изданке трске. Једна кошута, којој су

курјаци одгризли ногу, давно је престала да се боји Лејле и јела јој је из руке. Једном је Лејла поред коште угледала лане по чијем су сивом крзну наранџасте мрље биле разасуте као цвеће. — Ђулча! Ђулча! Ђулча! Цветићу мој! У почетку кошута није пуштала децу да приђу ланету:

УСПЕХ И СТОЛИЦЕ

Ако би се о успеху неког певача судило према броју изломљених столица у дворани, онда би, према мишљењу француских новинара, прво место међу идолима публике заузео Џони Холидеј. Као доказ за ову своју тврђу новинари наводе податке из Ремса, где за време Холидејевог последњег концерта готово ниједна столица није остала читава. Штета износи близу 13 милиона динара.

КЊИГА КОЈА ЗВИЖДИ

Библиотека Универзитета у Мичигену (САД), располаже електрифицираним књигама: књига „позајмљена“ без одобрења — звижди.

МЕТАЛНИ ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМИ

Јесте ли икад видели летећи ћилим који може непомично да лебди у ваздуху без икаквог мотора, без крила? Нисте? А ја јесам — поручије деци совјетски инжењер Максимов. — Тај апарат, који као да је изишао из неке источњачке бајке, показали су ми физичари. До душе, то што су ми показали не знам да ли би се могло назвати апаратом. Била је то у ствари само танка метална плоча која је неким чудом стајала у ваздуху.

Најзанимљивије је то што у томе није било никаквог чуда. Објаснићу вам. Пре више од педесет година холандски научник Камерлинг — Онес открио је једну необичну појаву. Он је проучавао како се понашају метали изложени ниским температурама и открио да је код неких метала нестајало отпора кад би се температура спустила на минус 270° Ц: електрична струја протичала је кроз њих без икаквих сметњи. Због тога је струја могла годинама да опстане у кружним проводницима а да уопште не слаби. Кад би се такав проводник савио у спиралу, добијао се електромагнет толико јак да је одбијајући намагнетисане металне плочице приморавао ове да лебде у ваздуху као да су летећи ћилимови из бајке.

Суперпроводљивост није тако ретка појава како се иначе сматра. Али, на жалост, ниједан метал или легура не прелази у то стање чак ни при најповољнијим условима све док се температура не спусти до минус 255° Ц.

Двеста педесет пет степени испод нуле! Да би се на земљи добила тако ниска температура потребно је изградити огромне уређаје за хлађење. Користећи суперпроводљивост електрична енергија би

се могла транспортовати на огромна растојања без икаквог губитка енергије; могли би се конструисати суперјакти мотори, начинити досад неви-

Ако сада нагнете добош, лопте ће се кретати у правцу нагиба, али независно једна од друге, и брзо ће се зауставити ако добош исправимо. Ако

ђени магнет. Али, сложеност конструисања потребних уређаја за хлађење и њихова висока цена препрека су за остварење великих пројеката. Заправо све доскора су били препрека. Научници су недавно дошли на идеју која ће омогућити да се суперпроводљивост стави у службу човеку. У обичном проводнику електрична струја представља протичање слободних електрона. Сударајући се с разним дефектима метала (а њих је у проводнику безбројно много) електрони успоравају брзину и коче. То и јесте електрични отпор. Због тога ако се искључи извор струје (батерија или електрогенератор) електрони стану и електричне струје нестане.

Међутим, код суперпроводљивости електрони се другачије понашају. Ево какво поређење даје амерички физичар Литл. Ставите на добош две тешке лопте далеко једну од друге. Свака од њих угнуће својом тежином кожу добоша и наћи се у удубљењу.

се лопте случајно приближе једна другој, удубљења испод њих могу се слити у једно.

МАЈМУН НА ВРАТУ

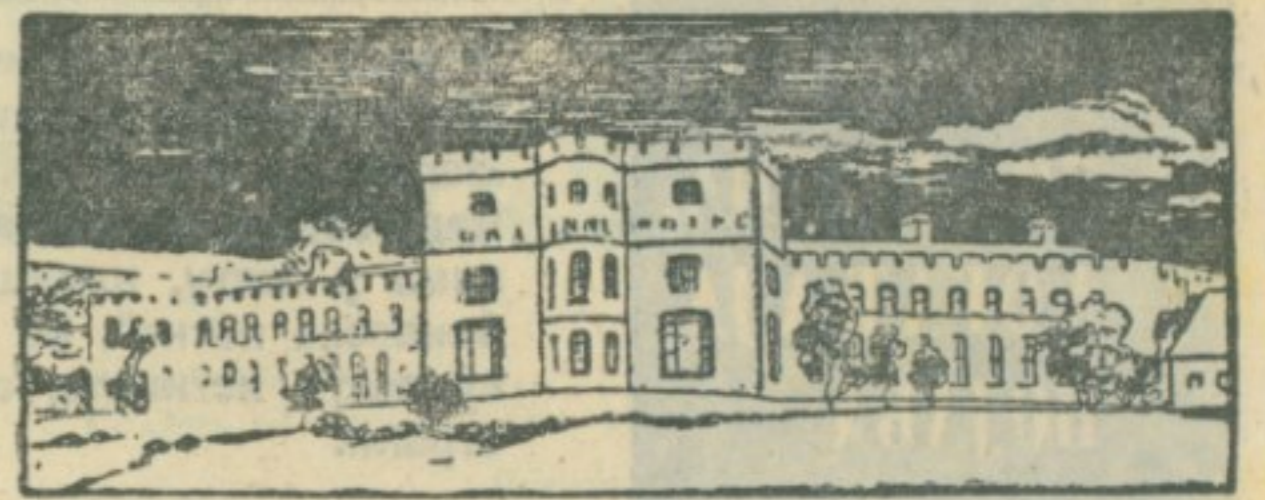
Пред судијом за прекршаје Вилијемом Шарпом из америчког града Индијанополиса одговарао је неки аутомобилиста због саобраћајне несреће коју је изазвао. Оптуђени је, међутим, био ослобођен јер је успео да увери

Тада ће се лопте при нагињању добоша кретати заједно, у једном удубљењу. У овом случају чак и кад добош исправимо оне ће се још дуго котрљати.

Тако је и код суперпроводљивости: електрони образују парове које је много теже закочити. Научници су теоријски доказали да електронски парови могу да настану не само у металима, већ и у органским молекулама. Другим речима и они се могу учинити суперпроводљивим. Израчунавања су показала да такви молекули остају суперпроводници чак и ако се загреју до хиљаду и по степени — температуре на којој се топи гвожђе.

То би била права револуција у техници. Тада би се могли конструисати метални летећи ћилими; огромни бродови за превоз људи и терета који би без икаквих мотора летели изнад суперпроводљивих путева.

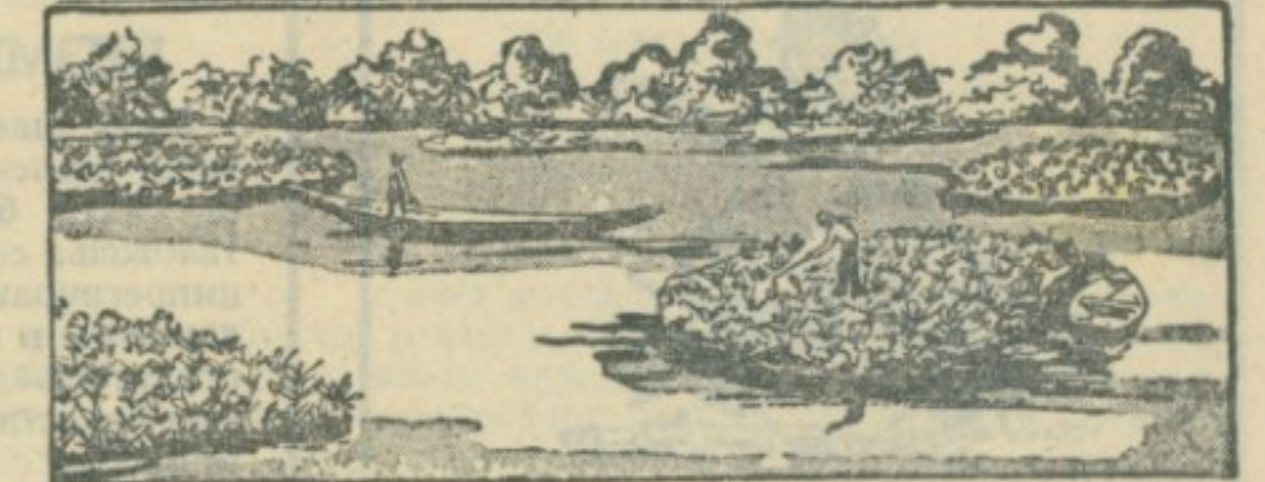
За децу би се изградиле магнетске планине с којих би се могло спуштати на летећим санкама и смучкама. Могле би се направити магнетске ципеле с којима би се могло шетати по вертикалним зидовима, па чак и по таваницама...

РОДОЉУБЉЕ

Хотел „Форт Ин“ у Дагласу на енглеском острву Мен стоји буквално на — ирској земљи. Први власник овог хотела, неки велики ирски родољуб, из прошлог века, утрошио је читаво мало богатство да са родног острва пренесе толико земље да њоме прекрије цело земљиште на којем је намеравао да подигне хотел. Слој ирске земље на његовом имању у Енглеској износио је два метра. Тако је овај Ирац све до смрти живео на ирској земљи.

ПЛОВЕЋИ ВРТОВИ

У близини Амијена у северној Француској има много пловећих вртова уређених на вештачким острвима. Власници ових вртова постижу веома високе повртарске приносе јер за њих суша не постоји.

СНЕГ СА ЛИБАНА

Сваког дана без изузетка, током 205 година у Каиро је стижао караван од 14 камила који је са либанских планина, удаљених 500 километара, доносио товар снега за

хлађење напитака египатских султана. На путу између Каира и Либанског горја и натраг стално се налазило неколико десетина оваквих каравана јер иначе султани не би могли сваког дана да добију снег. Да се снег уз пут не би растопио морали су га сабијати тако да се од њега добијала чврста, готово ледена маса која је затим нарочито пакована да би се заштитила од топлоте.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ЖИВА БИЋА И ПРИТИСАК

На живе организме не престано делује много бројни фактори спољашње средине. Неки од њих, као температура, светлост и притисак имају најоштрији значај и на њих се мора увек да рачуна. Нормалан притисак на Земљи је променљива величина, али најчешће износи једну атмосферу (то је онај притисак који врши живи стуб висине 760 мм на површину од 1 цм, на морској површини при 0° Ц.) Овај, иначе нормалан притисак за велики број организама мења се са променом висине или дубине тла на којем они живе.

Живи свет у морским дубинама изложен је притиску који зависи од висине воденог стуба, односно дубине. Живот у морима углавном се простире до 100 метара дубине, иако извесни организми

примитивније грађе живе и у највећим дубинама где трпе тзв. хидростатички притисак који на сваких десет метара расте приближно за 1 ат. (ат. = атмосфера) тачније за 0,987 ат. У близини Маријанске увале, у области Филипинских острва, дубина достиже око 10 хиљада метара, па овде притисак износи око 1000 атмосфера.

Хидростатички притисак делује равномерно на све тачке телесне површине дубинских организама, а разумљиво је да су се жива бића прилагодила на различите начине оваквом притиску. Неке дубинске рибе и мекушци располажу органима за светљење као и изразито крупним очима, што је повезано са њиховим животом у тами, али се претпоставља, мада није сигурно, да су ови органи повезани са подношењем високог прити-

ска. Исто тако многе дубинске рибе немају рибли мекхур; о овом феномену још се не може дати задовољавајуће објашњење.

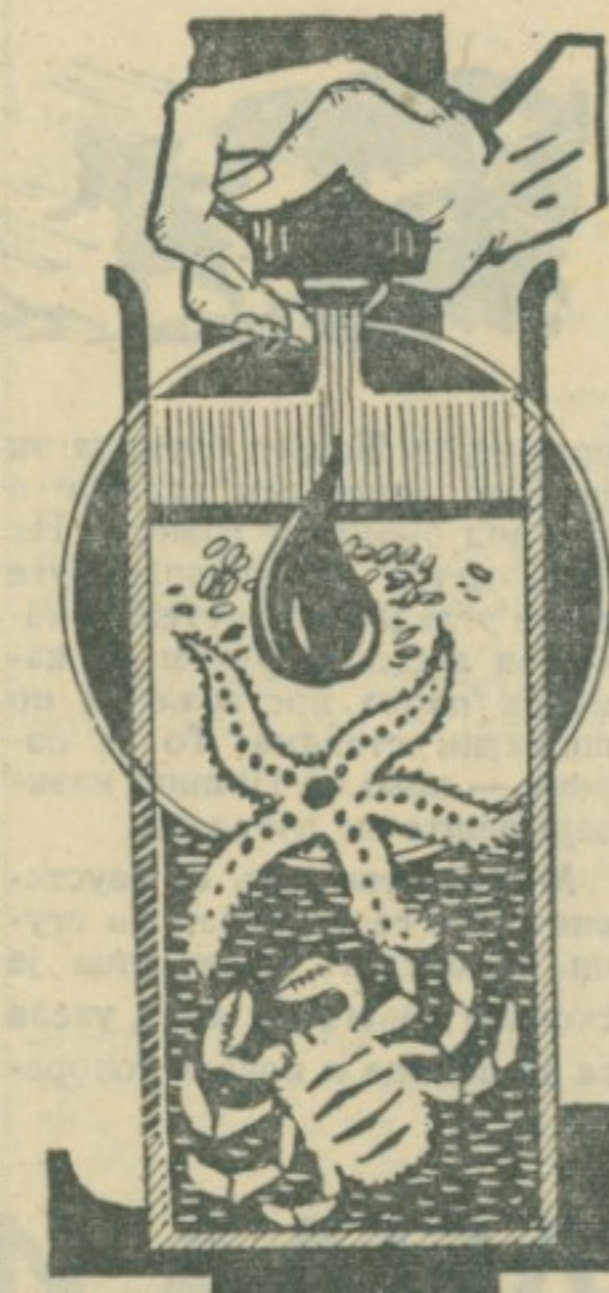
Животиње подвргнуте у лабораторији високом притиску који се постепено повећава до 600 ат, различито се понашају. На неким врстама мекушаца, црва и ракова примећено је да су у почетку знатно покретљивији, а потом падају у стање клонудости. Од свих досад испитаних бескичмењака највећи притисак могу да издрже морске звезде и неки дупљари, који пре стају да се крећу тек после једночасовног деловања притиска од хиљаду атмосфера. Под дејством оваког притиска ове животиње као да „набубре“. Интересантно је да се само неколико часова по преставку овог огромног прити-

ска поменути бескичмењаци враћају у првобитно стање.

Кичмењаци су знатно осетљивији на висок притисак него бескичмењаци и већ на 300 до 400 атмосфера страдају. Проучавајући како висок притисак делује на жива бића научници су пратили и његово деловање на поједине важне телесне састојке као што су крв, баланчевине, ферменти и друго. Тако је још пре више од 50 година Бриџман огледом утврдио да се беланчевина јајета згушњава тек при деловању притиска од око 5.000 атмосфера, а на 7.000 ат. она се згруша (коагулише), као да је јаје скувано. Висок притисак комбинован с деловањем ниске температуре има још јаче дејство. Крвна течност без крвних ћелија (тзв. крвна плазма) под притиском од десет хиљада ат. претвара се у пихтијасту масу. Интересантно је да су разне врсте беланчевина различито отпорне на деловање високог притиска, а нарочито беланчевина албумина, која је широко распрострањена у биљним и животињским организмима.

Ферменти, једињења која обезбеђују брзо одвијање најважнијих хемијских процеса у живим бићима, су такође осетљиви на високе притиске. Фермент амилаза, који разграђује скроб, већ после 30 минута деловања притиска од

15.500 ат. губи 70% своје способности да разграђује скроб. И за већину других фермената, без којих се не може замислити живот, утврђено је да губе своју активност под дејством високог притиска.

Интересантно је навести да извесне бактерије подвргнуте дејству високог притиска гу-

бе способност размножавања. То је веома значајна чињеница, јер ће се развикојом и упрощавањем технике добијања високих притисака ово дејство моћи да искористи и у практичне сврхе. Ако притисак може да спречи размножавање неких бактерија, вероватно је да ће се у специјалним судовима „бомбама“ моћи да сачува храна од кварења, тј. од дејства бактерија.

Вируси, најситнији делићи живе материје, такође су у знатној мери осетљиви на високе притиске. Према постојећим подацима многи од њих су осетљивији него бактерије. Вирус који изазива богиње губи своју активност после 45 минута дугог деловања притиска од 4.500 ат. а вирус беснила после пола часа нешто јачег притиска.

Испитивања биолошког деловања високих притисака извођена су и на многим другим објектима. Поменимо само неке. Показало се да високи притисак може да убрза клијање семена, али и да га успори. Постоје и подаци о изучавању дејства притиска на ткиво оболелог од рака, на полне ћелије и њихову способност за оплођење и др. Не ма оумије да ће бар делић добијених података послужити човеку и у корисне сврхе, а за науку су сви подаци драгоценост.

НЕОБИЧНИ ЉУБИМЦИ

У становима многих имуних Парижана, доконих Лондонаца, госпоња из Стокхолма и ексцентричних дама из Мадрида крокодили су почели да замењују верне псе, мачке уступају место шимпанзама и пустињским лисицама а канаринци змијама и шкорпијама!

Тако се десило да је на тржишту „домаћих“ животиња у Паризу пред новогодишње празнике неочекивано нестало пингвина. Један вешт париски трговац је хитро одлетео авионом до ловишта у подручју Беринговог мореуза и после десетак дана упловио у Ламанш са читавим транспортом поларних птица у црно-белим фраковима. Неколико стотина пингвина је распродато за рекордно време а трговац се преконоћ обогатио.

Ексцентричност међу имуним светом западноевропских земаља узима све више маха. Кућно је час за крокодиле, лисице, пустињске вукове, корњаче, циновске змије боа, папагаје, шимпанзе и друге ретке зверке. Према подацима и огласима највећа европска трговина за продају необичних животиња, која се налази у Авени Италија у Паризу носи име Бела Кућа. Парижани се свакодневно одзивају на следеће рекламе:

Минијатурни устити (мајмунче), цар домаћег огњишта, велик као песница, скаче на руку, може да се смести у

цеп. Осетљив на хладноћу. Цена 55.000 динара.

Капуцин, мајмун из Јужне Америке, четкасте косе, враголан, веран господару. Цена 50.000—60.000 динара.

Шимпанзо, изванредно интелигентна животиња. Добро дресиран уме да пуши, вози ролшупе, изводи разне акробације. Цена 500.000—700.000 динара.

Пингвин, малог раста, финог кљуна, очију уоквирених црним наочарима. Благ, тих, забаван. Једе харинге. Цена 200.000—300.000 динара.

Циновски флајдријски зец, живи пет до шест година. Рекорд носи Грацијела стара 15 година.

Папагај који говори и понавља речи. Живи 40 година. Препоручује се куповина младунца: понављају имена деце, читаће реченице, плачу, смеју се и певају. Цена 90.000—120.000 динара.

Крокодил, купите га и положите у калу. Беба је дуга савем 20 до 30 сантиметара. После неколико година заузима

цело купатило. Цена младунчета само 35.000—40.000 динара.

Алжирска пустињска лисица фенек. Жућкастозлатаста, кадифених очију, ненадмашан забављач. Цена—100.000 динара.

У истој радњи могу се купити змије боа, разне отровнице, гепарди и егзотичне птице. Међутим, за појединце све то још није довољно ексцен-

трично. Тако једна енглеска певачица из Челзија има своју омиљену домаћу шкорпију, по стану Парижанина Рејмона Де виси шетају се огромни лабудови, док Лео Фере има шимпанза који се ноћу пробуди, сам упали светлост, одшета до кухиње, отвори фрижидер, наједе се, угаси светлост и поново се извали на свој лежај!

АУТОМАТСКИ ЧИСТАЧ ЦИПЕЛА

На улицама америчког града Лос Анђелоса недавно се појавила огромна машинерија тешка две тоне и дугачка три метра. Цин је у ствари аутоматски чи-

стач ципела: притиском на дугме добијају се ратне пасте за ципеле, а специјалне четке, такође притиском на дугмад, саме гланцају.

ЈЕДАН БИЛАНС

У целом свету, само за једну годину изваћена је из мора 361 ми-

лијарда сардина које су продате у свежем или конзервисаном стању.

Занимљивости О ЖИВОТИЊАМА

У Јапану, где је риболов једна од главних грана привреде, недавно је отворена прва „болница“ за рибе и корњаче. Над здрављем 300 пацијената бди 9 научника — стручњака за рибе.

Из страха од медведа, који су се изненада појавили на планини Сара у Грчкој, девет дивљих вепрова скочило је са стене високе 40 метара наочиглед запрепаћених туриста.

Недавно је угинуо најстарији становник Циришког зоолошког врта слон Манђума; био је тежак око пет тона и важио је за најстаријег слона у Европи.

Из зоолошког врта у аустралијском граду Таунсвилу украден је пре извесног времена најстарији и највећи крокодил. Управа врта страхује за његов живот с обзиром да су опет у моди ципеле и ташне од крокодилске коже.

Амерички научници за истраживање васионе припремају лансирање у орбиту неке врсте зоолошке и ботаничке баште, која у нарочито израженој телетизи треба да обиђе 47 пута око Земље.

У телетизи ће се налазити: осе, буба-швабе, жабе, микроби и клице разних биљака. Сврха опита је да се испита утицај бестежњског стања и космичког зрачења на развој ових животиња и биљака.

У једној ергели у близини

Мелбурна у Аустралији недавно је ждрепица албинос добила приносу што се врло ретко догађа. Уопште досад је забележено само десетак случајева потпуно белих коња албинос (апсолутно одсуство пигментације).

Већ други пут за годину дана совјетски морнари ухватили су потпуно белог кита — главату уљешуру — са црвеним очима. Иначе, ово је први бео кит за кога се зна. Такав је био и легендарни Моби Дик. Према мишљењу зоолога на петнаест хиљада китова долази један албинос.

У последње време све чешће читамо у штампи о пријатељствима између различитих врста животиња, које су у природи чак и непријатељи. Недавно је један италијански лист донео вест о пријатељству једног огромног овчарског пса и папагаја какаду. Чим власник отвори кавез, папагај скаче на леђа свог пријатеља пса да се промета по стану.

НАЈВИШИ ТОРЊЕВИ СВЕТА

Највећа сензација у неимарству модерних времена догодила се пре 77 година када је француски инжењер Гистав Ајфел подигао у Паризу челичну кулу високу 300 метара. Као што је познато, Ајфелова кула била је подигнута поводом Међународне светске изложбе као туристичка атракција и симбол техничког напретка. Све до педесетих година нашег столећа Ајфелова кула остала је јединствен грађевински објект ове врсте на свету. Додуше, у Америци су се облакодери у правом смислу речи „ројили“ али Ајфелова творевина и даље је остајала једина кула ове висине. Разлог је једноставан: практичне потребе за таквом врстом грађевина није било. Тек је појава радио-станица са ултракратким таласима а нарочито појава телевизије приморала инжењере и архитекте да пођу стопама Гистава Ајфела.

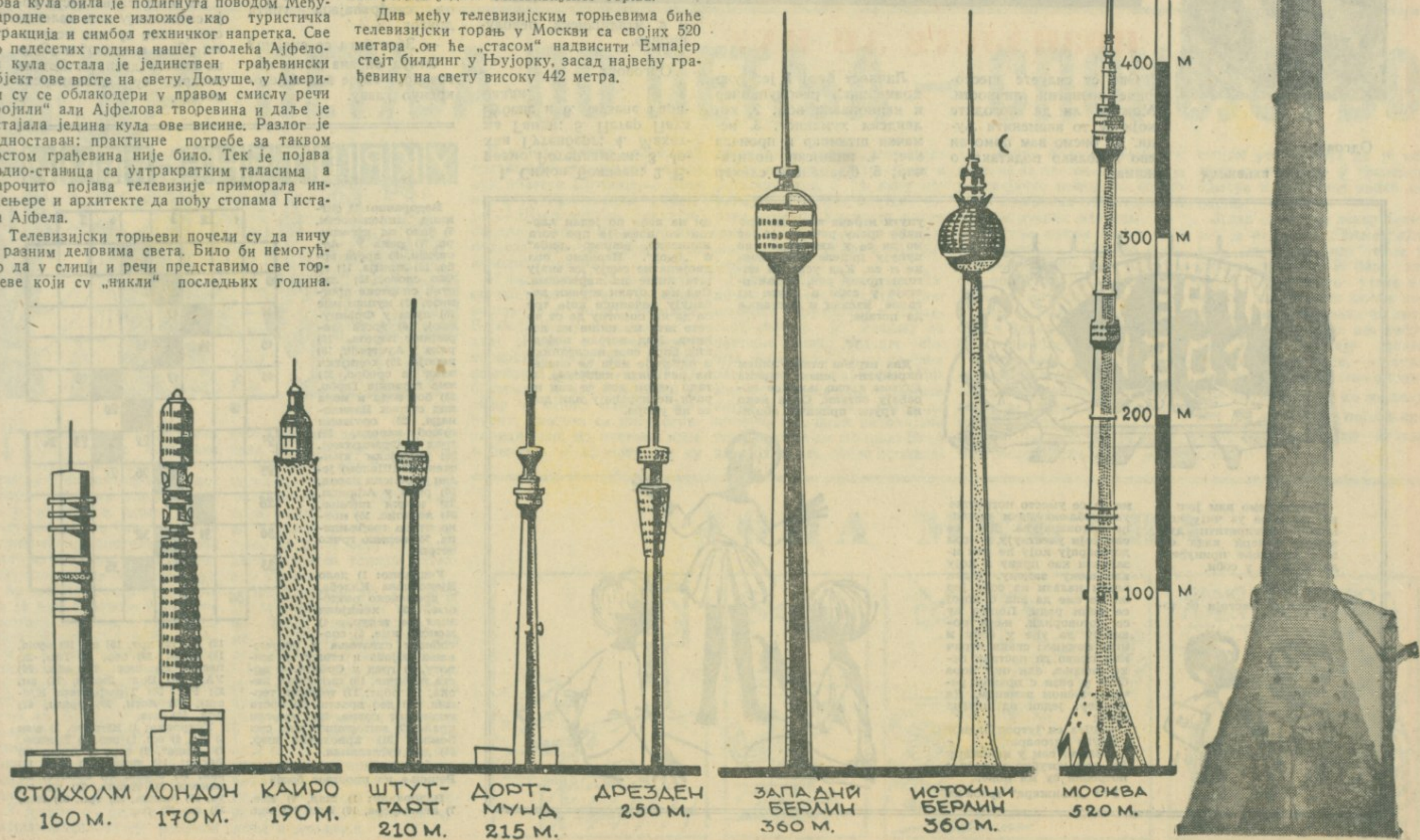
Телевизијски торњевци почели су да ничу у разним деловима света. Било би немогуће да у слици и речи представимо све торњеве који су „никли“ последњих година.

Приказано вам само неке, и то оне који су високи најмање 160 метара.

Торњевци подигнути за потребе телевизије у Лондону, Стокхолму, Штутгарту, Дортмунду и Каиру већ су завршени и укључени у рад. Током 1967. године биће завршени — јер су већ почети — телевизијски торњевци у Дрездену, источном Берлину и Москви. У западном Берлину ће овог пролећа започети изградња једног телевизијског торња.

Див међу телевизијским торњевима биће телевизијски торањ у Москви са својих 520 метара. Он ће „стасом“ надвисити Емпајерстејт билдинг у Њујорку, засад највећу грађевину на свету високу 442 метра.

Према мишљењу стручњака данашњим техничким средствима могуће је подићи чак и торањ висок 2.000 метара. Међутим, још не постоји потреба за тако високим торњевима нити би они, посматрани очима привреде, били оправдани. А сутра...

ПУСТИЊСКА ОПЕРАЦИЈА »БЕРТРАМ«

Крајем септембра 1942. године, у јеку припрема за напад на Ел Аламејн, британска 8. армија, која је водила борбу са немачким корпусом маршала Ромела, прибегла је разним ратним лукавствима. Једна од најзначајнијих акција ове врсте, названа операција »Бертрам«, изведена је на јужном сектору фронта недалеко од Бир Садидија. Организатор и творца ове ратне обмане био је инжењеријски мајор Чарлс Ричардсон, из планског одсека 8. британске армије.

Мајор Ричардсон је сам измишљао и до детаља разрађивао методе како обманути Немце и Италијане у Африци. Његов циљ је био да двоструко завара непријатеља: у погледу правца офанзиве и времена њеног извођења. Желећи да прикрије прави датум офанзиве своје армије, Ричардсон је тако подешавао извођење радова да је непријатељ на основу снимка из ваздуха јавних лажних објеката рачунао на њихов завршетак тек за неколико месеци. Ричардсонова 578. инжењеријска чета радила је и дану и ноћу, а мајор је од команде армије имао овлашћења да за свој план може да употреби и пешадијске јединице да би припреме изгледале што верније. Тако би издао наређење помоћним јединицама армије и пешадијским пуковима да у току дана маршују једним правцем, као да се врше покрети јединица, а у току ноћи би их камионима враћао опет у базе. Немачки извиђачки авиони су са велике висине помно снимали све ове покрете.

ЛАЖНИ ВОДОВОД И ЖЕЛЕЗНИЦА

Операција »Бертрам« била је савршено синхронизирана са свим радовима, стварним и лажним, и на сектору офанзиве и у дубокој позадини. Јер, непријатељ није смео ни за тренутак да посумња у припреме, које су извођене на јужном сектору фронта.

Тако су на сектору 30. корпуса, чије су се све дивизије, укупно пет, припремале за офанзиву, од обичне амбалаже и цирада направљени »камиони«, »топови« и »предњаци«, а недалеко од њих и »склади-

шта« муниције. Све је то било чврсто збијено у »борбеном« распореду као да ће сваког часа кренути на јуриш. Ноћу би десетак камиона тако изобразили пешчану површину пустиње као да се ту концентрише највећи број јединица Осме армије. Међутим, Ричардсон је осетио да Немци нешто сумњају па је сву своју активност, и ваздушну и обавештајну, усмерио према југу.

Ту је на јужном сектору изводио велике радове, које Немци нису успели да препознају као лажне. Овде је било подожено 35 км лажних водоводних цеви за довод воде. Цеву су прављене од бензинских танкова који су имали облик цеви. Заварени један за други, личили су на истински водоводни систем огромних размера. Да би све изгледало што уверљивије лажни водовод је полазио од места с водом у Бир Садидију а протезао

се до једне тачке 7 км источно од Самакет Габале. Војници су дању копали ровове и поред њих полагаали цеви, а у току ноћи затрпавали рупе, а цеви премештали напред, па је изгледало да радови одмичу. По стављене су чак и црпице за воду са високим пустињским резервоарима. Немци су све ово будно пратили, снимали и своје трупе померали према јужном сектору.

У позадини су радиле праве ратне фабрике, оне су од бензинских резервоара производиле железничке »шине«, које су постављене у правцу »будућих операција«. Била је ту и локомотива, коју су борци често морали да померају рукама затим вагони са »ратним« материјалом, скретнице, сигнални уређаји и низ детаља. Све је то било потребно да би се непријатељ уверио у озбиљност припрема.

На извођењу Ричардсонових планова радило је десетак хи-

љада бораца. Били су опрезни и будни у свим својим покретима и поступцима, који су били синхронизовани са стварним припремама хиљаде возила, тенкова, топова, позадинских база и војничких логора.

СТВАРНЕ ДИВИЗИЈЕ СМЕЊУЈУ ЛАЖНЕ

Дивизије 8. британске армије које су се налазиле у позадини, морале су сачувати спољни изглед војног логора, са тенковима, камионима и топовима тако да је непријатељско ваздушно осматрање откривало на северном сектору једну те исту причу, док су се на југу, од 26. септембра до 22. октобра 1942. године, радио непрекидно изводили и пружали уверљиву слику, стварних припрема за офанзиву. Чак су ови лажни радови били брањени и јаком противавионском ватром, што је немачка врховна команда у Аф-

рици схватила са највећом озбиљношћу.

У припремама за офанзиву на северном сектору 30. корпуса, где је непријатељско ваздушно извиђање већ констатно вало да се ради о лажним оруђима и возилима, требало је припремити и велику количину борбеног материјала и складишта хране. На том отвореном простору, створена су огромна складишта у која је ноћу доведено 600 тона хране, 2.000 тона бензина за тенкове и 420 тона техничког материјала.

Радио и обавештајна служба су врло опрезно, у лаким дозама потурали Немцима и Италијанима лажне податке о стварном правцу офанзиве. Обавештајна служба 8. армије пратила је непријатељско реаговање на ове припреме и више није било сумње да је маршал Ромел био преварен.

Тридесет и првог октобра, у току ноћи, тенкови и топови 30. корпуса, који је био на главном правцу офанзиве на северном сектору, сменили су лажне топове и тенкове и муницијска складишта, а ови пре мештени у позадину. Све је било одлично маскирано тако да непријатељ није ништа уочио на овом делу фронта.

Мајор Чарлс Ричардсон је до последњег часа настојао да се цела ова велика ратна обмана одржи на свим појединојстима. Операција »Бертрам« је било ремек-дело афричког пустињског рата и њен творца, и сви они који су у њој учествовали, зебли су за њен успех још до пада мрака, 1. октобра. Сутрадан, у један час после поноћи, битка за Ел Аламејн је почела.

Непријатељ је био потпуно изненађен. У првом налету 30. британског корпуса Аустраллијанци, Индијци и Новозеланђани заробили су неколико хиљада немачких војника. Италијанске дивизије су побациле оружје. На северном сектору фронта настао је прави хаос. У току 2. новембра, морал непријатеља је почео да попушта, а 4. новембра, битка за Ел Аламејн је била завршена.

Ричардсон је данас генерал британске армије.

...једна америчка радиостаница сваког јутра емитује обавештење да ће прво биће са

друге планете које се лично јави дирекцији станице добити награду од 2 милиона долара.

...најтеже дрво на свету је гвајак. Један кубни метар овог дрвета тежак је 1300 килограма, приближно два пута више но кубни метар ораховине.

...најраширенија храна на свету није хлеб већ пиринач. У музеју у

Калкути изложено је 1.130 врста и то само азијског пиринча.

...један од највећих застоја у саобраћају догодио се 28. августа 1961. на путу Тарквеј-Екстер у Великој Британији. Колона возила, која неколико часова нису могла да се помакну ни напред ни назад, била је дугачка 40 километара.

...мухе преносе више од 30 различитих врста болести.

ПЕТЉА ПО ПЕТЉА — СПОКОЈСТВО

Приликом раскопавања једне старе египатске гробнице поред осталих предмета за свакодневну употребу и разних украса била је пронађена и једна децја плетена патика. Стручњаци за египтологију сматрају да ова плетена патика потиче из трећег миленијума пре наше ере. Археолошки налази сведоче да је још почетком наше ере вештина плетења, и то не само обичног већ и са најсложенијим шарама, достигла међу Арабљанима веома висок ниво. Тако су, на пример, у ископавањима једног древног насеља на Еуфрату налађени изванредно лепа примерци плетених делова одеће израђени још у 2. веку. Из 4. и 5. века сачуване су плетене црвене сандале. У једном од рејона старог Каира археолози су открили

веома леп комад одеће исплетене од свилених нити, који потиче из 7. или 9. века. По мишљењу многих стручњака овај ручни рад досад није превазиђен ни по лепоти ни по техници плетења. Занимљиво је да је овај комад одеће исплетен танким металним иглама.

Претпоставља се да су мајстори плетења били мушкарци а да су жене обављале само припремне радове: прале су и преле вуну или свилу.

Плетење је продрло у Европу захваљујући египатским хришћанима — Коптима који су као мисионари боравили у Шпанији, Француској, Италији и Енглеској. Наиме, они су на своја мисионарска путовања узимали са собом плетене предмете који су у европским земљама изазивали чуђење и дивљење.

Нарочито веште »плетиле« постали су становници северних области Шпаније — Баски, а на Британским острвима — Шкотланђани. Традиционална капа Шкотланђана, плетена беретка, стара је већ неколико векова.

У Француској 13. века ручно плетење постало је веома раширено и уносно занимање. Етјен Буало у свом познатом делу »Књига о занимањима«, написаном око 1260. године, помиње и »плетене капе«. Образован је чак и посебан еснаф — еснаф плетача. Међутим, плетачи се нису ограничили само на плетење капа и беретки. У 13. веку они су

проширили свој »асортиман робе« плетеним рукавицама и поткошуљама. У 14. веку појављују се и прве плетене чарапе које су замениле дотад шивене чарапе. Један век касније у моду улазе и плетене панталоне.

Године 1589. Вилијем Ли, помоћник парохијског свештеника а Вулбрида у Енглеској, изумео је машину за плетење. Тешко је данас рећи шта је навело Лија да се бави плетењем и — техником. Можда су му досадиле теолошке науке а можда је желео да привуче што више парохијана тиме што ће им помоћи. Било како било, тек Лијев пронала-

зак је био брзо прихваћен и машина за плетење кренула је у освајачки поход по европским државама уништавајући еснафе ручних плетача.

Плетење руком никад није било потпуно побеђено а последњих година оно постаје све популарније. Занимљиво је да у многим земљама на пример у Норвешкој, Шкотској и Западној Немачкој, поред жена плету и мушкарци. У планинским крајевима ових земаља плетење је узгредно али стално занимање пастира: идући за овцама и стоком они плету у ходу.

Јуриј Давидов, рођак Петра Чајковског, забележио је у

својим успоменама да је велики композитор у часовима одмора и доколице волео да плете.

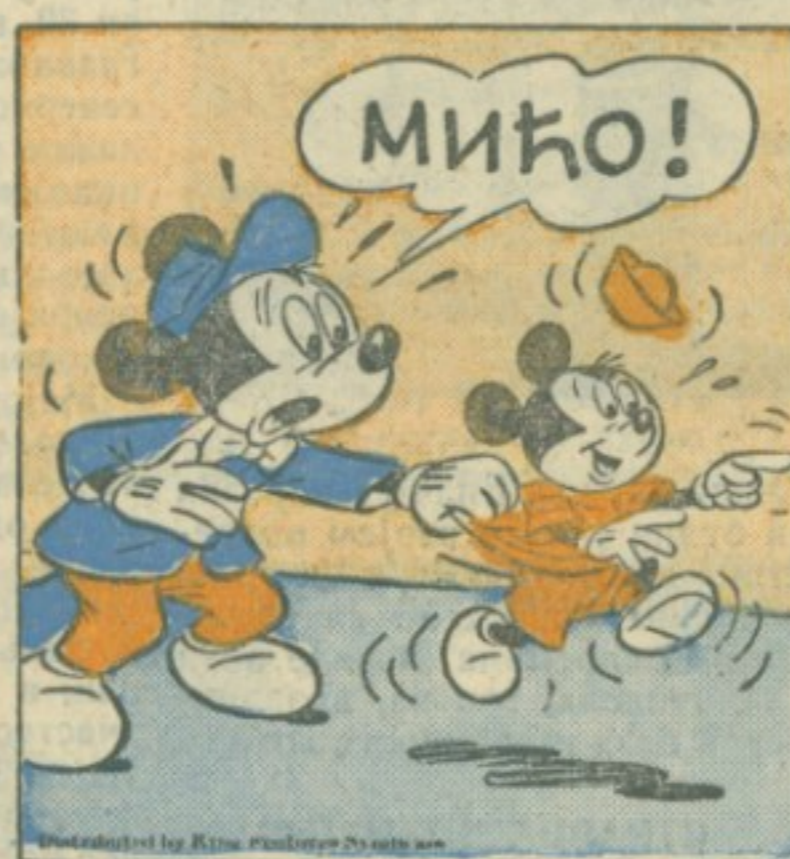
Један совјетски лекар написао је недавно: »Посматрајте како ритмички »иду« игле у рукама плетиле. И баш тај ритам благотворно утиче на нервне ћелије. Чим петље почну да се јављују једна за другом све мисли које нас обућују и узнемиравају одлазе некуда, туга чили, наступа смирење. А непријатне емоције и потреси могу да изазову или да допринесу појави срчаног инфаркта или ерчане кати...«

ЈОЦА МЕЂАВА

WALT
DISNEY

МИКИ

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

ПРИВАТНИ АВИОН СА ГРУПОМ ФИЛМСКОГ СТУДИЈА "МАМУТ", КОЈА ЈЕ ВОДИЛА СА СОБОМ ЈЕДНО СЛОНЧЕ КАО МАСКОТУ, БИО ЈЕ ПРИМОРАН ДА СЕ ПРИНУДНО СПУСТИ НА ЈЕДАН ВОЈНИ АЕРОДРОМ ЈЕР ЈЕ ПИЛОТ ИЗНЕНАДА ДОБИО ЈАК НАПАД МАЛАРИЈЕ...

